

DŮM PŘÍRODY V BRDECH JDE DO FINÁLE

str. 19

MOTOSRAZ OLŠINA

III. ročník srazu motorkářů AČR na Olšině 3. - 5. září 2021

Program:

pátek 3. 9.

17:00 – 20:00 příjezd účastníků (GPS 48.7791214N, 14.0930206E)
ubytování, individuální večere v Altánu

sobota 4. 9.

8:30 snídaně

10:00 žehnání motorkářům

10:30 spanilá jízda, oběd - Hotel České žleby

15:00 návrat na RZ Olšina

16:00 prezentace adventure motocyklů Honda a Yamaha
prezentace Harley Davidson - Pan America™
sportovní klání, soutěže

19:00 společná večere, grilování, živá muzika

neděle 5. 9.

8:30 snídaně, individuální odjezd

Hlídané parkoviště motorek zajištěno. Registrace a rezervace ubytování v příloženém formuláři.

Pro přihlášené do 30. 7. 2021 triko moto srazu zdarma.

Pořadatel si vyhrazuje právo akci zrušit,

či upravit její průběh v souvislosti s aktuální situací pandemie Covid-19.

Pořádá:

Hlavní partner,
technické zajištění:

Partneři:

Vobospeed
Chomutov

Nokamoto
Hradec Králové

ČESKÉ ŽLEBY
HOTEL & WELLNESS

VLS

Slovo má

Pavel Češka / vedoucí lesní výroby

Vážené kolegyně, vážení kolegové, přátelé,

marně vzpomínám na rok, který před nás nepostavil problém, který jsme museli s nadstandardním pracovním nasazením řešit. V loňském roce se jednalo o důsledky celosvětové pandemie koronaviru, v roce 2019 jsme byli konfrontováni s propadem cen surového dříví a čekala nás obnova více než 3,5 tis. hektarů holin, v letech 2017 a 2018 kulminovaly postupně kalamitní těžby na divizích Lipník nad Bečvou a Plumlov... A mohl bych zcela jistě pokračovat, ale lidská paměť je naštěstí uzpůsobená tak, že ty nepříjemné věci obvykle vytěšňuje dříve než ty příjemné. Je ke cti všem zaměstnancům VLS, že jsme se s neočekávanými úkoly vždy dokázali s menšími či většími obtížemi vypořádat. A ono to ani jinak nejde. Jeden můj dobrý přítel říká, že jsme tu od toho, abychom zadáním vdechli život.

Ani v letošním roce nás několik „výzev“ nemine. Od počátku roku jsme se na českých divizích připravovali na gradaci kůrovce. Snížení kalamitního základu na divizích Hořovice, Horní Planá, Karlovy Vary a Mimoň oproti roku 2020 považuji za nejdůležitější letošní úkol z pohledu lesní výroby. Pokud se nám to podaří, existuje šance, že se nám v následujících letech vyhnou problémy s enormní nahodilou těžbou, realizací dříví a obnovou rozsáhlých kalamitních holin.

S navyšujícím se kalamitním základem se musí změnit i strategie boje s kůrovcem. Již nefungují dosud používané principy obrany, kdy obvykle stačilo dodržet zákonná ustanovení a vyčistit les během podzimního a zimního období. Od alibistického dodržování vyhlášek musíme přejít ke skutečné obraně, která je postavena na pravdivé evidenci kůrovcového dříví, reálném plánování těžebních kapacit na základě znalosti kalamitního základu a časnosti asanace v uplynulém období, dostatečném počtu obranných opatření ve vhodné struktuře a umístění vzhledem k velikosti a charakteru ohniska a cíleným vyhledáním, zpracováním a asanací kůrovcem napadených stromů v jarním rojení. Z lesnického pohledu je včas zpracované kůrovcové dříví pouze to, které je zpracované do konce vývoje první generace.

Pevně věřím, že si v letošním roce vytvoříme předpoklad pro postupné utlumení kůrovcové kalamity v letech následujících. Ve fotbalové terminologii, při právě probíhající mistrovství Evropy, výhra potěší, remízu bereme, a když prohrát, tak s vědomím, že jsme se vydali ze všech sil...

Přeji Vám všem příjemně strávený čas prázdnin a dovolených a pamatujte, že v životě je nejdůležitější zdraví a rodina.

Lesu zdar!

Obsah

- 3 - Slovo má
- 4 - Foto vydání
- 6 - Krátce
- 8 - VLS a Lesy ČR si vymění majetky
- 10 - Boj s kůrovcem na Brdech
- 14 - Spolupráce s ČZU
- 16 - Hospodaření podniku Ioni rostlo
- 18 - Lesnický park Bezděz
- 19 - Dům přírody Brdy jde do finále
- 22 - Premiéra nového Harleye v Ralsku
- 23 - Obnova rybníků na Mladoboleslavsku
- 24 - Dostavba stezky Olšina před termínem
- 26 - Mýval na Doupově
- 28 - Zprovoznění brtě na Brdech
- 30 - Lesní pedagogika
- 33 - Z podniku
- 35 - Fotosoutěž

Redakce

Vydává:

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
IČ: 0000205
Pod Juliskou 1621/5, 160 00 Praha 6
Tel.: 220 405 106
Fax: 224 310 921
E-mail: info@vls.cz
Web: www.vls.cz

Redakce:

Vojenské lesy a statky ČR, s. p.
Pod Juliskou 1621/5, 160 00 Praha 6
Tel.: 777 723 593
Fax: 224 310 921

Šéfredaktor:

Jan Sotona

Předseda redakční rady:

Ing. Pavel Češka Ph.D.

Členové redakční rady:

Ing. Michaela Veselá
Mgr. Jan Kobr

Registrace:

MK ČR E 163 15 pod zn. 14787/2005
ze dne 24. 10. 2005

Foto titulní strana:

Jan Sotona

Uzávěrka příštího čísla:

10. září 2021
Neprodejné, vychází nákladem 800 kusů.

FOTO VYDÁNÍ

Liščata z Oderských vrchů

Zrzavá šelma je oblíbeným objektem pro objektiv fotoaparátu „fotografujícího porybného“ Lukáše Kovára. Se sérií fotografií lišek lovících hraboše vyhrál kolega z divize v Lipníku nad Bečvou vloni prestižní soutěž fotografů přírody Czech Nature Photo. My nyní publikujeme fotografii mláďat, která vznikla loni v květnu v Oderských vrších.

Foto: Lukáš Kovár

DOBROVOLNÍCI O VÍKENDU UKLIDILI BRDY

Mimořádný ohlas měla poslední květnový víkend akce na pomoc brdské přírodě, kterou zorganizovali lidé sdružení kolem facebookové skupiny CHKO Brdy s podporou Vojenských lesů a statků i města Příbram. Dobrovolníci na čtyřicet dvou trasách nasbírali 134 pytlů odpadu.

Celkem sběrači prošli 240 kilometrů brdské vrchoviny a posbírali velkým množstvím různorodý odpad. Pytle i větší předměty dobrovolníci zanechali na okrajích lesních cest, odkud odpadky svezou Vojenské lesy a statky, část odpadu shromážděného na parkovišti v Orlově již odklidily technické

SKOT Z DOUPOVA SE PASE NA PADRTÍCH

O udržení bezlesí na Padrtích v Brdech se letos starají krávy z ekologických chovů VLS ze západočeských Doupovských hor. Stádo bylo do srdce Brd převezeno na přelomu dubna a května na základě dlouhodobé spolupráce s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR při realizaci managementových opatření k ochraně přírody v CHKO.

Pastva, nezbytná pro zachování bezlesí a otevřených luk, zde probíhá již šestým rokem.

„Agentura, jakožto zadavatel managementového opatření, zajišťuje financování z dotačního programu Péče o krajinu Ministerstva životního prostředí, VLS mají na starosti zvířata a péči o ně,“ vysvětlil vedoucí středocheské správy AOPK Bohumil Fišer.

Letos je to ale poprvé, co se o to, aby louky nezarůstaly třtinou, ostružiním a nálety dřevin, starají přímo krávy a jalovice z ekologických chovů Vojenských lesů a statků. Konkrétně jde o dvacítku jedinců z ekofarem podnikové zemědělské správy Bražec v Doupovských horách na Karlovarsku.

služby města Příbram, zapojí se se svými vozidly také obce Jince a Strašice.

Pytle a další úklidové pomůcky zajistili Vojenské lesy a statky a vydávány byly ráno na startech určených tras. Dobrovolnickou akci zorganizovala po sociálních sítích facebooková skupina CHKO Brdy, která sdružuje příznivce unikátní přírodní lokality na hranicích Středočeského a Plzeňského kraje.

Správce skupiny Pavel Čámský si spolupráci s VLS na konci akce pochvaloval. „Dovolte, abych Vám poděkoval za sebe, za členy facebookové skupiny CHKO Brdy i za všechny, kteří se podíleli na akci Uklidme Brdy - za souhlas s akcí i za podporu, které se jí ze strany VLS, i od Vás osobně dostalo,“ napsal Pavel Čámský řediteli brdské lesnické divize Davidu Novotnému.

„Já bych chtěl všem organizátorům i účastníkům složit také hold, odvedli velký kus práce po zimní sezóně, ve které Brdy zažily kvůli pandemickým opatřením nával návštěvníků, jako dosud nikdy v historii,“ reagoval ředitel Novotný.

„Jde o křížence plemen Simentál a Hereford, kteří se dokáží přizpůsobit drsnějším podmínkám a využívat i méně kvalitní pastevní porosty. Skot se na rozlehlých plochách celkem 40 hektarů bude pásat až do podzimu,“ uvedl ředitel zemědělské divize VLS Jaroslav Kratochvíl.

OLŠINSKÁ DVANÁCTKA JE PO ROČNÍ PAUZE ZPĚT

Olšinská dvanáctka 2021 se odehraje ve čtvrtek 2. září na tradičním místě, tedy v šumavském podnikovém resortu u rybníku Olšina.

Všechny soutěžní disciplíny jsou stejné jako v předchozích letech, stejný bude i "půdorys" soutěžních týmů. Navíc letos bude program

rozšířen i o soutěž pro fanynky hlavního klání. Půjde o samostatný dámský turnaj v Adventure golfu, který se buduje nově v Resortu Olšina. Prosíme tedy jednotlivé organizační složky, aby předběžně sestavily čtyřčlenný dámský team, který bude v této soutěži bojovat o první vítězství.

PODNIK V NABÍDCE ZVĚŘINY OPĚT O KROK DÁL

Vojenské lesy a statky spustily v průběhu května na dvou zvěřinových závodech prodej zpracované zvěřiny pro veřejnost. Doposud státní podnik na dvaceti svých prodejních místech po republice nabízel zvěřinu pouze v celých kusech a tzv. v kůži. Nyní nabízí ve středocheském Poteplí na lesní správě Nouzov u Unhošti a v Mirošově na Plzeňsku také zvěřinu staženou a rozčtvrcenou.

Prodej zvěřiny z unikátních honiteb státního podniku je součástí společné nabídky Vojenských lesů a statků a Lesů ČR, která má podpořit vyšší spotřebu této ekologické potraviny v českých domácnostech. Kampaň Z LESA NA STŮL nabízí maso veřejnosti v síti pětadesáti zvěřinových závodů a lesních správ státních lesů po celé republice, místa a kontakty jsou zveřejněny na www.zlesanastul.cz. Na webu zájemci dostanou veškeré relevantní informace o zvěřině a najdou zde také recepty na zpracování zvěřiny od samotných lesníků Lesů ČR a VLS.

„Vycházíme tím vstříc veřejnosti, které jsme zvěřinu z našich zpracovatelských závodů začali nabízet ve velkém v loňském roce. Požadavek na stažení, či čtvrcení byl nejčastějším

podnětem zákazníků, kteří si zvěřinu z našich přírodních oblastí oblíbili. Počítáme, že tuto službu začneme postupně nabízet také na dalších našich prodejních místech, vyžádá si to však nějaký čas,“ vysvětluje ředitel VLS Petr Král.

Podle Davida Novotného, ředitele divize Hořovice, pod kterého zmíněné zvěřinové závody spadají, je pro prodej zpracované zvěřiny třeba naplnit řadu technických, legislativních i hygienických požadavků.

V podbrdském Mirošově a Poteplí na Kladensku tak mohou zákazníci získat

Z OLŠINY JE RESORT

Z rekreačního zařízení Olšina se stal Resort Olšina. A nejde jen o přejmenování - se změnou identity je spojena také celá řada změn a novinek v provozu rekreačního areálu spadajícího pod hornoplánskou divizi podniku. Řadu novinek do provozu přinesla nová šéfkyně Resortu Olšina Simona Kutláková - návštěvníci je poznají v nabídce služeb i na jídelním lístku restaurace. V létě se sportovní zázemí areálu navíc rozroste o hrací plochy Adventure golfu. Smyslem celé nové strategie je daleko více cílit služby areálu jak na rekreanty, tak i na návštěvníky naučné stezky Olšina.

po předchozí domluvě s prodejcem VLS zvěřinu černé, jelení a srnčí zvěře staženou nebo rozčtvrcenou na šest dílů. Výdej bude probíhat jednou týdně ve čtvrtek odpoledne s ohledem na dohodu s veterinářem, který musí každý kus po stažení prohlédnout.

„Zákazník však u nás má za vysoce konkurenčních cenových podmínek možnost nakoupit zvěřinu s jasným původem v unikátních přírodních lokalitách v naší správě a také s garancí čerstvosti a zdravotní nezávadnosti,“ dodal David Novotný.

Ralsko

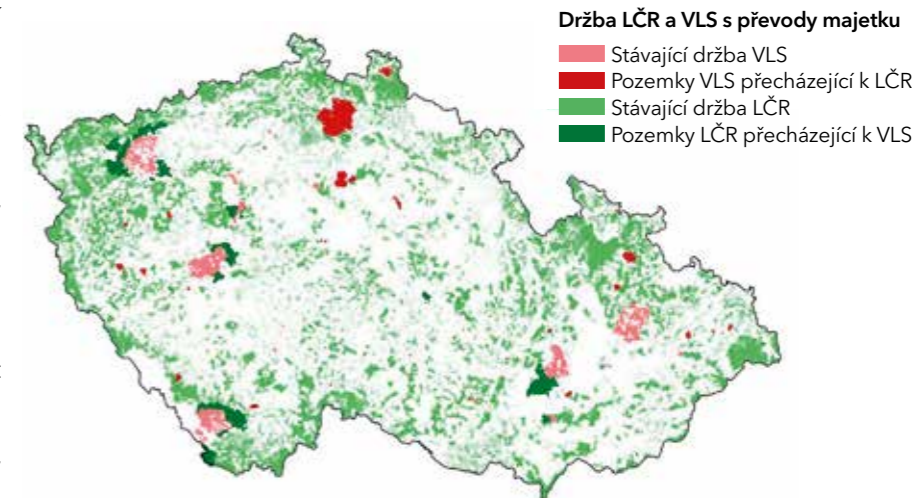
VOJENSKÉ LESY A LESY ČR SI VYMĚNÍ MAJETKY

Státní podniky Lesy České republiky a Vojenské lesy a statky ČR, na základě souhlasu vlády ČR, provedou vzájemnou úpravu majetkových vztahů. Cílem je zefektivnit hospodaření v lesích a vytvořit lepší podmínky pro zvládnutí kůrovcové kalamity, uvedla ve společné tiskové zprávě v pondělí 7. června ministerstva zemědělství a obrany.

„Vzhledem k rozsahu kalamity v lesích tento krok vítám. Jsem velice rád, že spolupráce státních organizací napříč resorty pomohla vytvořit vhodné podmínky pro zvládnutí kůrovcové kalamity. Lesy České republiky a Vojenské lesy a statky ČR totiž díky výměně sjednotí své dosud roztržité pozemky, takže na nich budou moci efektivněji hospodařit a účinněji zasahovat proti kůrovci,“ řekl ministr zemědělství Miroslav Toman.

Lesy České republiky (LČR) získají právo hospodařit k pozemkům o rozloze 32 495,43 hektarů (včetně staveb), které se nacházejí na území celé republiky, převážně ve zrušených vojenských výcvikových prostorech Ralsko a Mladá. Pozemky dosud patřily Vojenským lesům a statkům ČR (VLS ČR). Tato oblast sousedí s Národním parkem České Švýcarsko a dalšími územími v příhraničí, právě proto je tam důležité zpomalit a zastavit kůrovcovou kalamitu. Výměnou mezi LČR a VLS ČR se sníží roztržitost majetků a vytvoří nový přímo řízený lesní závod LČR, který bude schopen operativněji a vlastními kapacitami obnovovat a chránit les.

Vojenské lesy a statky recipročně získají souvislé části lesních majetků o rozloze 41 009,92 hektarů, na kterých lze hospodařit a zároveň plnit úkoly při zajišťování obrany České republiky. Získání lesních pozemků bezprostředně přiléhajících k vojenským újezdům, zejména Boletice a Hradiště, umožní efektivněji hospodařit a vytvářet vyšší ekonomický zisk. VLS ČR výměnou rovněž sjednotí své majetky v zájmové oblasti Armády České republiky.

„Vláda tímto krokem jasně deklaruje strategickou potřebnost samostatné existence obou státních podniků s ohledem na specifické úlohy obou z nich,“ uvedl ministr obrany Lubomír Metnar.

Převod práva hospodařit začne platit od července letošního roku. V přechodném období do konce roku budou oba státní podniky ve spolupráci se svými zakladateli, Ministerstvem zemědělství a Ministerstvem obrany, řešit změny práva hospodařit k souvisejícímu majetku a právní vztahy navázané na tento majetek.

Převody budou bezúplatné a celkový počet pracovních míst zůstane zachován. Veškerý majetek nadále zůstane ve vlastnictví České republiky. Směna není spojena s žádnými mimořádnými investicemi do nemovité či movité infrastruktury.

O podrobnostech této majetkové směny budeme zaměstnance průběžně informovat přes vnitropodnikové komunikační kanály.

Jan Sotona

Brdy

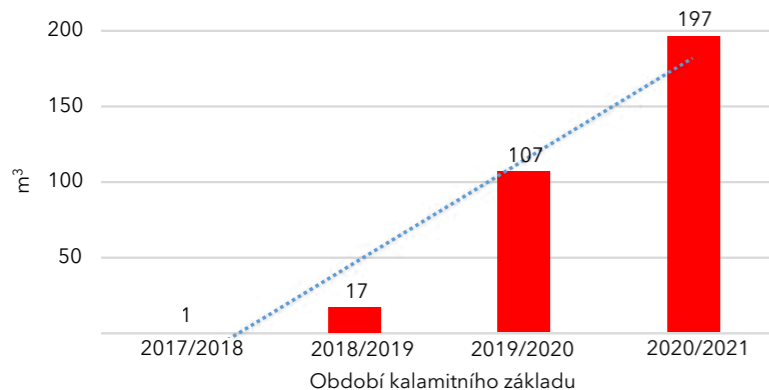
KŮROVEC NA BRDECH V ROCE 2021

Brdy jsou územím s pěti lesními hospodářskými celky - Jince, Obecnice, Nepomuk, Mirošov a Strašice a celkovou výměrou porostní půdy 22,6 tis. ha. Průměrné zastoupení smrku ve všech věkových stupních se pohybuje od 63 % na LHC Jince až po 85 % na LHC Nepomuk. Celková zásoba smrkových porostů v m³ bez kůry je dle platných lesních hospodářských plánů bezmála 5 mil. m³ - nejméně na LHC Obecnice (834 tis. m³) a nejvíce na LHC Strašice (1 068 tis. m³). Jedná se tedy z pohledu VLS ČR, s. p. o strategickou divizi, která produkuje stále nejžádanější dříví na trhu.

Až do roku 2017 lze říci, že oblast Brd nebyla kůrovcem prakticky dotčena a výjimečné kulminace následující po zpracování nahodilých těžeb z větších živelných kalamit (např. následky orkánu Kyrill z 18. a 19. ledna 2007) byly v horizontu jednoho až dvou let vždy potlačeny. Zlomem se stal výjimečně teplotně nadprůměrný a srážkově podprůměrný rok 2018, kdy došlo k prvnímu výraznému nárůstu kalamitního základu z jednoho tisíce m³ v období 2017/2018 na 17 tis. m³ v období 2018/2019. Od tohoto okamžiku začaly selhávat tradiční naučené postupy obrany proti lýkožroutu smrkovému, kdy při nízkém kalamitním základu obvykle dostačovalo zpracovat kůrovcové dříví v podzimním a zimním období, vyčistit les do začátku následujícího jarního rojení a připravit se na zpracování několika stovek až tisíců m³ kůrovcového dříví.

Vývoj kalamitního základu za období 2017/2018 až 2020/2021 ukazuje následující graf.

Kalamitní základ divize Hořovice za období 2017/2018 - 2020/2021

Aktuálně se v letošním roce nacházíme v situaci, kdy je jedna z posledních, ne-li poslední možnost, jak nárůst kalamitního základu zastavit. Vyžaduje to ovšem zásadní změnu v postupu obrany proti lýkožroutu smrkovému a enormní nasazení lesnického personálu, a to především v období jarního rojení.

Alternativní způsoby obrany

Dvěma základními pilíři obrany jsou obranná opatření a včasné vyhledání, zpracování a asanace kůrovcem napadeného dříví do konce vývoje první generace. Jeden bez druhého obvykle nefunguje. Pokud bychom se chtěli zaměřit pouze na vyhledávání kůrovcem napadených stromů, je ke snížení kalamitního základu nezbytné vyhledat, zpracovat a asanovat včas (tj. do ukončení vývoje první dceřiné generace) více než 75 % jedinců napadených v průběhu jarního rojení. Této úspěšnosti vyhledávání lze

dosáhnout na izolovaných lesních majetcích o velikosti v řádu desítek, maximálně nízkých stovek hektarů, ne tak na území o velikosti a rozmanitosti Brd. Stejně tak obranná opatření nemohou být jediným způsobem obrany, protože nedokáží zcela zabránit napadení stojících stromů. Jejich úkolem je redukovat populaci lýkožrouta a oddálit napadení porostních stěn při vhodných teplotách. Optimální denní maxima pro plnou funkčnost ležících obranných opatření (klasické a otrávené lapáky, feromonové lapače, otrávené trojnožky, trinity) se pohybují od 20 do 25° C. Při vyšších teplotách přesahujících 25° C je pak napadení porostních stěn i v případě použití ležících obranných opatření v ohnisku vysoce pravděpodobné. V případě vzniku ohniska je potřeba jej co nejdříve asanovat a obnovit tak funkčnost obranných opatření. Obranná opatření jsou nejúčinnější v případě nulového nebo minimálního výskytu napadených stojících stromů. Po vzniku ohniska jejich účinnost výrazně, z důvodu nižší atraktivnosti výrazně klesá. Účinnost obranných opatření je dána několika faktory - velikostí ohniska (účinnější jsou v menších ohniscích do velikosti cca 100 m³), poměru instalovaných obranných opatření (čím více se blížíme poměru 1:1, tím lépe), umístěním obranného opatření vzhledem ke zdroji lýkožrouta a již výše zmíněnými denními teplotními maximy.

Jak je výše popsáno, obrana proti lýkožroutu musí být komplexní a diferencovaná. Při jejím plánování lze

vycházet ze struktury evidovaných ohnisek. Zde stojí za zmínku, že nezbytným předpokladem úspěšného plánování je poctivě a přesně vedená evidence zpracovaného kůrovcového dříví. Na divizi Hořovice byla dle lesní hospodářské evidence struktura ohnisek vzniklých v období kalamitního základu, tj. od 1.8.2020 až do počátku jarního rojení 2021 tato:

Struktura ohnisek	Počet	Podíl	Velikost	Podíl
Divize Hořovice		ks	m ³	%
1	1 - 10 m ³	136	710	0%
2	11 - 20 m ³	137	2 057	1%
3	21 - 50 m ³	274	9 543	5%
4	51 - 100 m ³	258	18 715	9%
5	101 - 500 m ³	487	105 385	54%
6	501 - 1 000 m ³	64	42 776	22%
7	nad 1 000 m ³	13	17 920	9%
Celkem		1 369	197 106	100%

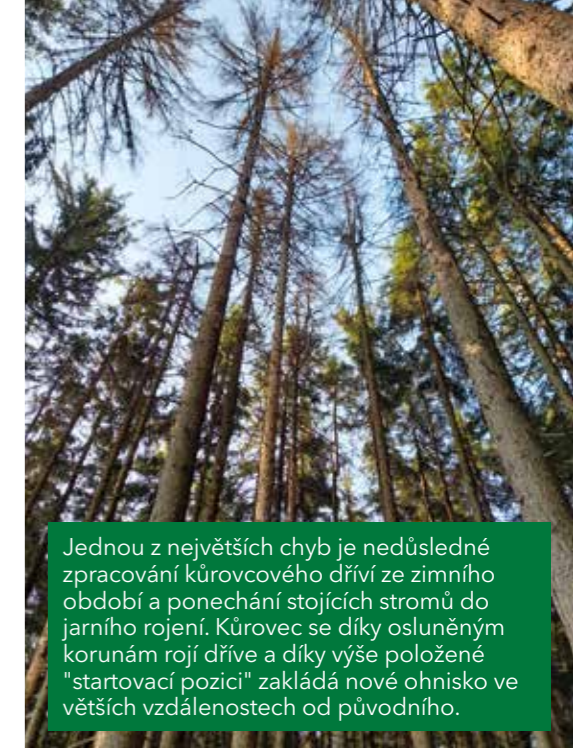
Obranná opatření

Kritickým bodem obrany s využitím ležících obranných opatření je schopnost kapacitně vyrobit, instalovat a v průběhu rojení obsloužit potřebný počet zařízení. Při ideálně požadovaném poměru obranných opatření (OO) ke kalamitnímu základu (KZ) v poměru 1:5 je matematicky vypočtených téměř 40 tis. ks opatření nereálných. Když si však uvědomíme, že nejvyšší účinnosti mají ležící obranná opatření především v menších ohniscích, pak zjistíme, že až do velikosti ohniska kategorie č.4, tj. 51 - 100 m³ se bavíme o 3/5 všech ohnisek (59%) ale jen o 15 % kalamitního základu. Téměř 60 % ohnisek tak lze obsloužit „pouze“ šesti tisíci ležícími obrannými

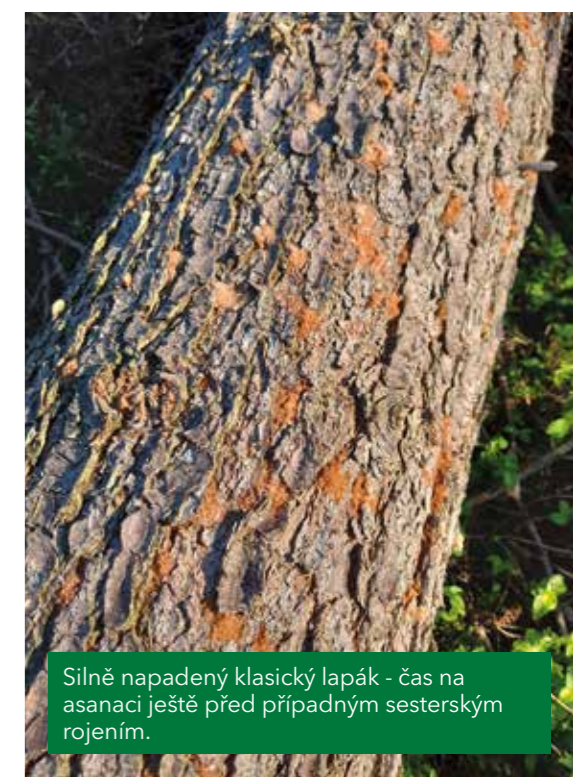
opatřeními v poměru OO:KZ 1:5. Při plánování počtu a typu ležících obranných opatření je třeba uvažovat podmínky konkrétního ohniska. Pro úsporu času při kontrole zařízení je vhodnější volit v hůře přístupných lokalitách kapacitně neomezená, tzn. otrávená zařízení. Zásadním faktorem je umístění opatření vůči zdroji lýkožrouta a ochraňovaným porostním

stěnám. Jakkoliv naddimenzovaný počet obranných opatření mimo dosah ohniska a porostních stěn alibisticky plní jen formální a nikoliv věcnou stránku obrany.

Větší ohniska (nad 100 m³) je již velice obtížné, a řekl bych i nemožné, ochránit s pomocí ležících obranných opatření. Zde musí začít úvaha o tom, zdali mám dostatek těžebních kapacit na zpracování objemu kůrovcem napadeného stojícího dříví, které se v menším či větším podílu z kalamitního základu v porostu zákonitě objeví. Těžební kapacity je třeba obecně plánovat nikoliv podle „zkušeností“ z minulých let, ale je třeba důsledně vycházet z předpokládané výše kalamitního základu. Objem kůrov-

Jednou z největších chyb je nedůsledné zpracování kůrovcového dříví ze zimního období a ponechání stojících stromů do jarního rojení. Kůrovec se díky osluněným korunám rojí dřívě a díky výše položené "startovací pozici" zakládá nové ohnisko ve větších vzdálenostech od původního.

Silně napadený klasický lapák - čas na asanaci ještě před případným sesterským rojením.

V rozsáhlejších ohniscích přístupných pro harvesterovou technologii jsou s výhodou využívány stojící obranná opatření ve formě klasických nebo otrávených stojících lapáků.

Jako velice účinné, levné a rychle aplikovatelné se jeví využití lapáků ve větvích. Podmínkou je dostatek těžebních kapacit pro jejich včasné zpracování a opakované pokládání nových sérií až do vyčerpání ohniska. Pro zvýšení účinnosti a redukci populace lýkožrouta je možné využít i otrávené verze.

cového dříví, který bude potřeba do konce vývoje první dceřiné generace zpracovat je dán včasností asanace v uplynulém roce. Pokud jsem asanoval (myšleno zpracoval) kůrovcové dříví bez toho, aby v porostu zůstala oloupaná kůra, mohu počítat s cca 10 % objemu kalamitního základu. Při převážném zpracování v průběhu podzimního a zimního období, jak se většinou dělo, je to 40 % kalamitního základu. Při nezpracovaném kůrovcovém dříví musím počítat s objemem 90 % kalamitního základu, který se mi v porostech na jaře po rojení objeví. Pro naše účely počítáme s průměrnými 40 %, což znamená, že v případě

Při vyhledávání napadených stojících stromů podle drtinek lze s výhodou využít přirozenou vegetaci.

V okamžiku, kdy se lýkožrout začíná zavrtávat do otrávených zařízení, je nejvyšší čas obnovit insekticidní postřik.

divize Hořovice bylo potřeba pro období letošního jarního rojení naplánovat těžební kapacity na zpracování 80 tis. m³ kůrovcového dříví (40 % z kalamitního základu o objemu bezmála 200 tis. m³). Koncentrovat a nalézt uvedený objem kůrovcem napadených stojících stromů mohou ve velkých ohniscích pomoci tzv. stojící obranná opatření. Jedná se o klasické nebo otrávené stojící lapáky, které pomáhají usměrnit nálet lýkožroutů do předem známých míst na stěnách porostů. Pro částečnou redukci populace lýkožrouta je opět výhodnější využít otrávenou formu stojících lapáků. Výhodou stojících obranných opatření je jejich větší atraktivita oproti ležícím obranným opatřením a časnější nálet kůrovce oproti menším ohniskům s ležícími zařízeními, kde je nálet na stojící stromy oddálen. Lze tak již relativně brzy nasadit především harvesterové kapacity na včasné zpracování a umístit větší objem brzy zpracovaného kůrovcového dříví na trh.

Vyhledávání napadených stojících stromů

Samostatnou kapitolou je vyhledávání napadených stojících stromů. Včas, tj. do konce vývoje první dceřiné generace, nalezené, zpracované a asanované stromy nejsou předmětem kalamitního základu. Kalamitní základ nám zvyšují až stromy, které včas neznalezneme, nezpracujeme a neasanujeme a následně dojde k založení druhé dceřiné generace, která je desetinasobkem té první. Případná třetí dceřiná generace pak stonásobkem. Třetí dceřiná generace byla založena v roce 2018 a její vývoj trval pouhých 39 dní. Lýkožrout smrkový se jako každý živý organismus chová vysoce efektivně a tím pádem i předvídatelně. Pokud má v dosahu dostatek potravy, myšleno smrkových porostů, není nucen se přesunovat na velké vzdálenosti, i když to bezpochyby zvládne. 60 - 90 % (průměrně 75 %) jedinců zůstává v porostech, kde byla v minulém období zpracována kůrovcová nahodilá těžba. Pravděpodobnost opětovného výskytu na stojících stromech v ohniscích nad 10 m³ je cca 66 %, tzn., že ve 2/3 porostů, kde byl KZ v minulém období nad 10 m³, budu nucen kůrovce tak

Při silném napadení jsou jeho známky nepřehlédnutelné.

jako tak zpracovat. Jde o to, abych ho zpracoval včas, tj. (už poněkoli-káté) do konce vývoje první dceřiné generace. V roce 2020 jsme u divize Hořovice zpracovali kůrovce včas (do konce července) pouze v 26 % porostů! Ve 40 % porostů s KZ 2019/2020 nad 10 m³ mohlo tedy teoreticky dojít k dokončení vývoje první dceřiné generace a zdesetinásobení objemu kůrovcového dříví. Nedostatečné vyhledávání a asanace kůrovcového dříví v průběhu vývoje první generace je přesně důvodem razantního nárůstu kalamitního základu. Pokud letos násobně nezvýšíme množství asanovaného kůrovcového dříví po jarním rojení lze předpokládat, že kalamitní základ se opět zdvojnásobí až na 400 tis. m³ a situace se stane téměř neřešitelnou. Stejným principem došlo k plošnému napadení a následnému vytěžení smrkových porostů u divizí Lipník nad Bečvou a Plumlov.

Při vyhledávání je tedy nutné se (při přesně vedené evidenci) zaměřovat především na porosty, kde bylo v období minulého kalamitního základu zpracováno kůrovcové dříví. Nelze samozřejmě vyloučit i další náhodné nálezy způsobené především ponechaným neasanovaným dřívím nebo ohnisky vzniklémi uvnitř porostů při zakládání sesterských generací. Při denních maximech mezi 25 - 30° C je třeba vyhledávat na osluněných porostních stěnách (J, JZ a Z expozice), u velkých ohnisek, kde se dřívě ohřeje hrabanka již při teplotách nad 20° C. Jakmile denní maxima přesáhnou 30° C, lýkožrout mění chování, otáčí směr napadení a je třeba jej hledat na severních zastíněných stěnách nebo již uvnitř porostů. Vodítkem mohou v tomto případě

být předrůstavé stromy s osluněnou korunou, které dřívě vysychají a jsou pro kůrovce atraktivnější. Při teplotách nad 30° C začne navíc docházet k sesterskému rojení, kůrovci se stěhují z tepla do stínu a druhé ohnisko vzniká uvnitř porostů, a to až ve vzdálenosti 20 - 30 m od okraje v závislosti na prohřátí porostu.

Kolik napadeného stojícího kůrovcového dříví je třeba vyhledat je dáno časností asanace v uplynulém období. Průměrně lze říci, že se jedná o 40 % z objemu kalamitního základu. V případě stokubíkového ohniska musím tedy počítat s minimálně 40 m³ nalezeného kůrovcového dříví. Objem lze redukovat vhodně zvolenými a instalovanými obrannými opatřeními. Až jedna třetina ohnisek může skutečně zůstat bez následného napadení. Jedná se především o menší ohniska, kde mohou obranná opatření kůrovce „vyčistit“. Ohniska bez nalezených napadených stojících stromů je však třeba opakovaně prověřovat. Rojení obvykle neproběhne „najednou“, ale bývá přerušeno nižšími teplotami (kůrovce se rojí při denním maximu nad 20° C), deštěm nebo silným větrem a k napadení může dojít v pozdější fázi rojení nebo při vyšších teplotách a tím snížené účinnosti ležících obranných opatření.

V zásadě jediným identifikátorem při včasném vyhledávání napadených stromů jsou drtinky. Jsou poměrně dobře viditelné pouze v průběhu hloubení snubní komůrky a matečné chodbičky. Poté již další drtinky neznikají, protože larvy je neprodukují.

Jarní rojení na Brdech a obrana proti lýkožroutu smrkovému

V roce 2021 začalo rojení na Brdech 9. května a pokračovalo 10. a 11. května. V těchto dnech také došlo k napadení prvních stojících stromů, téměř výhradně v bezprostřední blízkosti klasických nebo otrávených stojících lapáků. Intenzivně začaly být napadány klasické lapáky a ve velké míře využívané lapáky ve větvích. Poté došlo k téměř třítydennímu přerušování rojení, byly zaznamenány jen lokální přelety. K výraznějšímu napadení porostních stěn došlo v prv-

ním červnovém týdnu. Od poloviny června, současně s nárůstem denních maxim až nad 30° C, dochází k napadení zastíněných porostních stěn a vzniku ohnisek uvnitř porostů. Ve dnech 18. - 21. 6. může s vysokou pravděpodobností docházet i k sesterskému rojení. Samice cítí ohrožení první snůšky vysokými teplotami na stěnách a snaží se zakládat snůšky náhradní v příznivějších podmínkách uvnitř porostů.

Pro jarní rojení bylo připraveno téměř 8 tis. ks ležících obranných opatření (feromonové lapače, otrávené lapáky, otrávené trojnožky, trinety), bylo použito více než tisíc feromonů pro instalaci stojících lapáků a stejné množství feromonů pro otrávené stojící lapáky, vše jen pro první napadení (po zpracování prvních ohnisek jsou stojící opatření v průběhu rojení obnovována). Byla položena první série klasických lapáků, hromadných lapáků a lapáků ve větvích v počtu cca 3 500 ks. V současné době je kladená již třetí série. K výrobě trinetů bylo použito 15 tis. m² insekticidních sítí a další desítky tisíc m² jsou využívány k ochraně skládek dříví a klestu, v případě dosahu kůrovcového ohniska jsou navíc vybavovány i feromonovým odparníkem a využívány jako obranná opatření.

Závěr

Naším jediným cílem musí být snížení kalamitního základu pro rok 2022. K tomu musí směřovat veškerá snaha a postupy, které jsem se snažil v textu popsat. Do jaké míry se nám to podaří, je zatím otázkou. První indicií bude počet ohnisek a v nich zpracovaný objem kůrovcové těžby k 30.6. 2021. Záchrana smrkových porostů v Brdech bude několikaletý proces. Vznikne velké množství holin, ovšem s vysokým potenciálem přirozené obnovy smrku, modřinu, borovice nebo břízy. Lýkožrout smrkový je těžký soupeř zvláště, když mu nahrává průběh počasí nebo nedůslednost lesnického personálu. To první neovlivníme, to druhé je na nás. Jsme na začátku zápasu s nejistým výsledkem, ale bez boje se vzdát nelze.

Pavel Češka,
vedoucí lesní výroby

Při zakládání stojících lapáků je vhodné využít porostní zbytky, ideálně nad přirozeným zmlazením

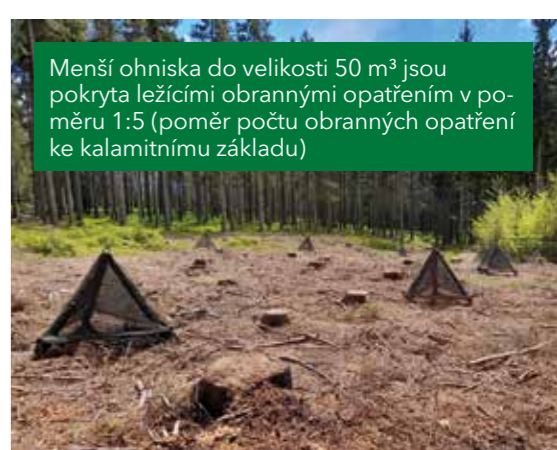
V případě blízkosti zdroje kůrovce jsou insekticidní sítě využívány i jako velkoplošná obranná opatření vybavená feromonovým odparníkem.

Po zpracování první série lapáků ve větvích je okamžitě na místě při jedné pracovní operaci podkládána série druhá.

Jarní rojení započalo v rozsáhlých ohniscích na jižních, jihozápadních a západních expozicích ve dnech 9. - 11.5.2021.

Menší ohniska do velikosti 50 m³ jsou pokryta ležícími obrannými opatřeními v poměru 1:5 (poměr počtu obranných opatření ke kalamitnímu základu)

SPOLUPRÁCE S FLD ČZU PRAHA NA VÝBĚRNÉM HOSPODAŘENÍ

Ředitel Vojenských lesů a statků Petr Král s děkanem Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze Róbertem Marušákem podepsali memorandum, které ve vojenských lesích odstartovalo hospodaření přírodě bližším způsobem. Ve vhodných lokalitách tak bude státní podnik rozvíjet, s metodickou podporou fakulty, hospodaření s využitím principů výběrného hospodářského způsobu.

Dohoda počítá se založením minimálně tří demonstračních objektů pro tento způsob hospodaření, vše však nasvědčuje, že jich bude víc. Státní podnik aktuálně vytipoval tři lokality v CHKO Brdy, dvě na Drahanské vrchovině a další vybírá v šumavských lesích ve své správě. Každý z demonstračních objektů bude mít rozlohu mezi 30 až 50 hektary.

„Jde o specifický způsob hospodaření s maximální podporou přirozených přírodních procesů, kdy vznikají prostorově, výškově i věkově diferencované lesní porosty a cílem jsou víceetážové porosty zcela odlišného charakteru od porostů známých z klasického hospodářství věkových tříd. Pro tento způsob hospodaření je nutná vhodná lokalita, ideálně v horských oblastech s vysokým úhrnem srážek,“ vysvětlil ředitel VLS Petr Král.

Mirošov ODD 30

Fakulta lesnická a dřevařská (FLD) ČZU bude projektu ve vojenských lesích poskytovat odborné a vědecké zázemí. „Projektu Vojenských lesů budeme poskytovat metodickou podporu při managementu těchto lesních ekosystémů tak, aby v nich byly v maximální míře využity přírodní procesy a zároveň i nadále zachována produkční funkce hospodářských lesů,“ doplnil děkan FLD ČZU Róbert Marušák.

Přírodě blízké hospodaření v lesích je hojně využíváno v Rakousku, bohaté zkušenosti s ním mají také Saské státní lesy v oblastech na německé straně Krušných hor. Právě Saské státní lesy jsou vedle FLD ČZU dalším metodickým partnerem tohoto projektu.

Jedním z předpokladů pro cílené využívání principů výběrného hospodaření v demonstračních objektech je jejich podrobné zmapování, vytvoření rámcových směrnic hospodaření pro jednotlivé typy vývoje lesa a nastavení pracovních postupů. Základním prostředkem při aplikaci výběrných principů je těžba zralých

jedinců stanovených cílových tloušťek, jejímž důsledkem je přirozená obnova lesa a nastartování vnitřní dynamiky porostů.

„Výsledkem zahájení provozu demonstračních objektů je snaha ukázat si, že lze i na větších plochách hospodařit jiným než holosečným hospodářským způsobem. Přírodě blízké způsoby hospodaření, mezi kterými je výběrný způsob pomyslnou „třešničkou na dortu“, pak chceme aplikovat na mnohem rozsáhlejších plochách. Nezbytným předpokladem úspěchu je v takovém případě trvalé snížení stavů spárkaté zvěře,“ dodal vedoucí lesní výroby VLS Pavel Česka.

Jan Sotona

Vytipované lokality pro demonstrační objekty

BRDY

V bývalém vojenském újezdu Brdy jsou vytipovány tři objekty – na lesní správě Obecnice se jedná o lokalitu „Na stohu“ v oddělení 62 a u lesní správy Mirošov o dvě lokality: v nejzápadnější části lesní správy u obce Víška (oddělení 30) a lokalita jižně od obce Dobřív (oddělení 124 a 125).

PLUMLOV

U divize Plumlov jsou vybrány dvě lokality na lesní správě Žárovice – lokalita „Mokř“ převážně severně od lesní školky Osina nad rybníky Příhon a Prokop (oddělení 380 a 381) a Vícovská hora (oddělení 511).

HORNÍ PLANÁ

Na šumavské divizi Horní Planá se jako vhodné jeví lesy v lokalitě Týrolka ve vojenském újezdu Boletice.

Mirošov ODD 124 a 125

Obecnice ODD 62

Žárovice ODD 380 a 381

Žárovice ODD 511

HOSPODAŘENÍ PODNIKU LONI ROSTLO

Rok 2020 byl dalším kalamitním rokem v řadě, nicméně ve srovnání s rokem předchozím pro VLS ČR, s.p. výrazně ekonomicky úspěšnějším. Zasluhu na tom měly nejen dotace do lesního hospodářství ze strany Ministerstva zemědělství (podnik se poprvé stal oprávněným příjemcem tzv. „kúrovcové dotace“) a Ministerstva obrany (podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb - byť jen v částečném rozsahu žádosti), ale významně se projevila také měnící se situace na trhu se dřívím, tj. v průběhu posledního čtvrtletí roku k lepšímu. Nezanedbatelný pozitivní vliv na výsledek hospodaření a cash-flow měla také restriktivní politika vedení podniku směrem k nákladům a výdajům, zejména v pěstební činnosti, opravách a údržbě dlouhodobého majetku a ve výdajích na nákup dlouhodobého majetku.

Podnik vykázal za rok 2020 zisk v řádu několika desítek milionů korun (viz výkaz zisku a ztráty) bez toho, že by byl podpořen čerpáním rezerv (celkový stav rezerv se naopak nepatrně zvýšil). Plánovaný výsledek hospodaření tak byl překročen o stovky milionů korun, zčásti ovšem díky inkasu dotací do lesního hospodářství, se kterými finanční plán nemohl počítat a které podnik obdržel až v samotném závěru roku.

Na zlepšení výsledku se podílela celá řada faktorů:

Úspory v pěstební činnosti - plán předpokládal celkové roční náklady ve výši 374,4 mil. Kč, skutečnost byla o 22,5 mil. Kč nižší, tj. 351,9 mil. Kč. Náklady na pěstební činnost navíc meziročně klesly o 193,0 mil. Kč, tj. z 544,9 mil. Kč v roce 2019. Strukturu nákladů na pěstební činnost dokumentuje připojený graf.

Snížení plánovaných nákladů na materiál, energie a služby. Spotřeba materiálu dosáhla 150,6 mil. Kč, což představuje ve srovnání s plánem úsporu 11,7 mil. Kč. Náklady na energii a vodu činily celkem 18,0 mil. Kč, tedy o 1,3 mil. Kč méně, než stanovil plán. Náklady na služby dosáhly 823,2 mil. Kč, tedy o 32,8 mil. Kč méně ve srovnání s plánem.

Zvýšení tržeb za dříví. Finanční plán podniku počítal s průměrným zpeněžením dříví 850,- Kč/m³ a toho se podařilo nejen dosáhnout, ale i vcelku významně překročit - na hodnotu 919,90 Kč/m³. Současně podnik nezanedbatelně překročil plán dodávek dříví (ze zásob, plán těžby byl překročen jen o 1,34%) a to o 100 981 m³. Celkově se tak překročení objemu a průměrné realizační ceny projevilo ve zvýšení tržeb za vlastní výroby a služby o 172,6 mil. Kč proti plánu. Razantní

meziroční snížení stavu zásob dříví (z 275 063 m³ k 31. prosinci 2019 na 136 822 m³ k 31. prosinci 2020) bylo ovšem na druhé straně hlavním faktorem zatížení výsledku hospodaření změnou stavu zásob ve výši téměř 52 mil. Kč (společně se změnou stavu zásob sazenic a semen lesních dřevin).

Dotace do oblasti lesního hospodaření. Nejvýznamnější položkou pro výsledek hospodaření se stal finanční příspěvek Ministerstva zemědělství na zmírnění dopadů kúrovcové kalamity ve státních lesích (tzv. „kúrovcová dotace“) v celkovém objemu cca 211 mil. Kč. Rok 2020 byl prvním rokem, kdy se státní podniky staly oprávněnými příjemci tohoto příspěvku, byť v relativně menšího, než subjekty privátní sféry. I tak se však jednalo o zásadní pomoc, kompenzující částečně propad cen surového dříví na trhu. Druhý

nejvýznamnější příspěvek do oblasti lesního hospodaření obdržel podnik z rozpočtu Ministerstva obrany a sice podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., v částečném rozsahu žádosti, tj. v celkové výši 26,7 mil. Kč.

Restrikce se netýkala jen nákladů, ale také investičních výdajů. Plán investic byl stejně jako v předchozím roce přehodnocen tak, aby výdaje na investice přibližně korespondovaly s výší účetních odpisů. Méně naléhavé akce byly přesunuty na další roky, řada investičních záměrů byla zcela zrušena. Cíle se podařilo dosáhnout, výdaje na pořízení dlouhodobého majetku dosáhly celkem 193,6 mil. Kč, z toho výdaje na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku 18,0 mil. Kč a výdaje na pořízení dlouhodobého hmotného majetku 175,5 mil. Kč. Inkasované dotace do investic přitom dosáhly celkem 19,0 mil. Kč a dotace do investic zaúčtované dohadně celkem 14,5 mil. Kč, obě kategorie dohromady 33,5 mil. Kč. Celkové výdaje na investice z vlastních zdrojů tak činí (po odečtení dotací) 160,0 mil. Kč. Účetní odpisy dlouhodobého majetku ve stejném období činily 183,6 mil. Kč. Podnik tedy dosáhl pozitivního salda pro cash-flow ve výši 33,6 mil. Kč. Výsledkem prodeje nepotřebného dlouhodobého majetku byl zisk 69,1 mil. Kč při tržbách z prodeje 90,6 mil. Kč a zůstatkové ceně prodaného majetku 21,5 mil. Kč.

Na straně výnosů byly - stejně jako v minulých letech - hlavními položkami tržby za dříví a služby pro resort obrany. Podrobnější složení výnosů podniku v roce 2020 dokumentuje graf.

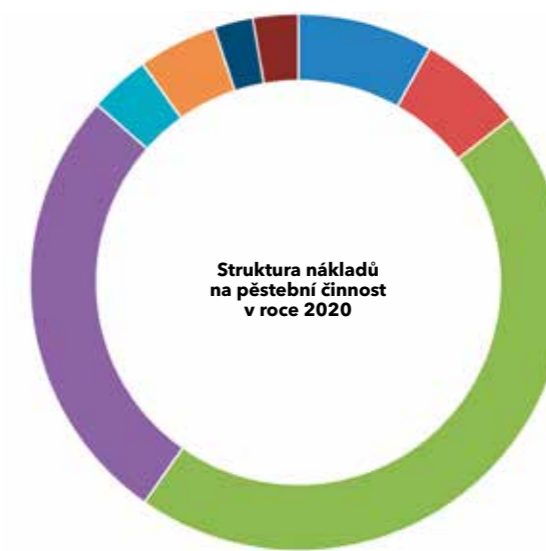
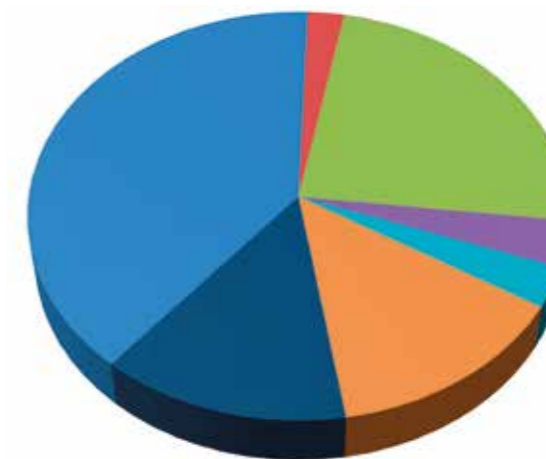
Služby pro resort obrany představují nezanedbatelný podíl celkových tržeb podniku, což je dáno jak relativně nízkými tržbami za dříví v důsledku meziročního poklesu objemu

těžby v kombinaci s nízkým průměrným zpeněžením dříví, tak i pozvolným růstem objemu těchto služeb v absolutním - korunovém - vyjádření. Strukturu služeb pro resort za uplynulý rok zachycuje graf.

Dobré ekonomické výsledky podniku umožnily vyhnout se plánova-

nému použití rezerv, takže jejich celkový stav zůstal prakticky na úrovni roku 2019, respektive se ještě nepatrně zvýšil - změna stavu rezerv (bez rezervy na daň z příjmu právnických osob) činí + 13500 Kč.

Zdeněk Mocek,
ekonomický náměstek VLS

DŮM PŘÍRODY NA TŘECH TRUBKÁCH JDE DO FINÁLE

Příprava projektu návštěvnického Domu přírody v Brdech, který má vyrůst v areálu loveckého zámku na Třech trubkách je těsně před spuštěním. Vznikne zde rozsáhlá expozice, kde se návštěvníci dozvědí vše o drsných středočeských horách, jejich historii, legendách, ale i vzácných obyvatelích - o Brdech civilních i vojenských. A také, jak se mají v Brdech chovat. Expozice bude mít vnitřní i venkovní část a myslí na návštěvníky celé škály cílových skupin. Mimořádná pozornost bude mířit na děti...

Expozice se bude nalézat v exteriéru areálu zámku Tři trubky u Strašic a v jeho hospodářských budovách, samotné hlavní ikonické budově, kde pobývali prezidenti Beneš, Masaryk a během války také velitel Hitlerových pozemních vojsk maršál Braushnitz se však vyhne. Návštěvníky jejím příběhem, který bude rozdělen celkem do pěti kapitol, provedou dva maskoti, na které narazí hned u vchodu - brdský mravenec a samozřejmě mýtická legenda zdejších hvozdů, dobrý duch Fabián.

LESNICKÝ PARK BEZDĚZ OSLAVIL DESÁTÉ VÝROČÍ

Lesnický park Bezděz, který je jedním z prvních tří projektů modelových lesů s trvale udržitelným rozvojem v Česku, oslavil desáté výročí své existence. Park byl založen 11. května 2011 s cílem rozvíjet lesnatou lokalitu kolem hradu Bezděz tak, aby zde byly v rovnováze zájmy lesních hospodářů, ochránců přírody, ale také návštěvníků a obyvatel této unikátní přírodní lokality.

Mottem zakladatelů parku, mezi nimiž jsou dva velcí správci státních lesů, Lesy ČR a Vojenské lesy a statky, ale také obce Bělá pod Bezdězem, Doksy, Zákupy a Bezděz, je myšlenka vytvořit území „pro přírodu i pro lidi.“ Ve správní radě parku, který se rozprostírá na celkové ploše 18 tisíc hektarů lesnaté krajiny na Českolipsku, jsou proto zastoupeni vedle těchto vlastníků také ochránáři z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR a také z České lesnické společnosti.

„Naším cílem je spravovat toto unikátní přírodní území tak, aby zde

byly v rovnováze zájmy ochránců přírody, hospodářů, ale také místních obyvatel a návštěvníků. Usilujeme o vytvoření krajiny, kde jsou všechny tyto funkce v symbióze s cílem trvale udržitelné správy celé lokality,“ vysvětlil předseda rady parku Roman Vohradský. Vedle dodržování zásad využívání krajiny spolupracují partneři projektu na destinačních projektech, které v lokalitě běží. Návštěvníci tak mimo jiné najdou na turistických a cyklistických trasách infotabule s informacemi o lesnickém hospodaření, historii i přírodních zajímavostech lesů v blízkosti královského hradu, který je dominantou Máchova kraje.

V poslední době se projekty v Lesnickém parku Bezděz zaměřují především na zadržování vody v krajině, především obnovou historických vodních děl v lesích.

„V současné době máme s podporu evropských rozvojových programů v různém stádiu realizace projek-

ty na obnovu čtyř lesních rybníků, v rámci zvyšování retenční kapacity krajiny pracujeme ale i na menších vodních dílech, jako jsou tůňe nebo napajedla,“ vysvětlil Roman Vohradský. V rámci výměny majetků mezi VLS a Lesy ČR se dominantním vlastníkem lesů v Lesnickém parku Bezděz stanou Lesy ČR.

Lesnické parky jsou součástí mezinárodní sítě modelových lesů The International Model Forest Network (IMFN), vzorovými objekty trvale udržitelného lesního hospodářství, kde jsou sladěny všechny možné funkce lesa do ideální rovnováhy. V Česku byl jako první lesnický park vyhlášen Lesnický park Křivoklátsko v roce 2010. O rok později byl na Brněnsku zřízen Lesnický park Masarykův les Křtiny a na Českolipsku a Mladoboleslavsku Lesnický park Bezděz, v roce 2017 pak péčí Lesů ČR Lesnický park Podkomorské lesy u Brna.

Jan Sotona

sil mladé demokracie obklopené nepřáteli, vyjádřené heslem TGM: „Krása Brd by nám nebyla nic platná, kdybychom ztratili svobodu.“

Objektivně zde bude vysvětlen i fakt, že nic není zadarmo - nástup vojska do Brd stál řadu lidí domov a zanikla kvůli němu řada obcí.

Provede je brdským pohledem na okupaci, kdy výcvikové prostory využíval Wehrmacht, obdobím studené války i návratem k demokracii.

Součástí tohoto „ostrova“ bude i do interiéru vestavěný bunkr, v jehož střílnách mají běžet videoprojekce. Z něj již návštěvník přejde do další části, která vysvětlí pozitivní přínos armádní správy a hospodaření VLS pro Brdskou přírodu.

Ostrov Pokladů

Pirátské truhlice s ukrytými poklady pak zájemcům o Brdy představí přírodní bohatství vrchoviny, která by se bez desítek let vojenské správy jistě nezachovala či vůbec nevznikla. Vřesoviště na „dopadovkách“ i další zázraky brdské přírody - ale hlavně

Jednotící linkou všech částí výstavy bude ostrovní tematika. Brdy zde budou od počátku prezentovány tím, čím skutečně jsou - jako tajemný, drsný a krásný ostrov přírody uprostřed jinak civilizačním ruchem intenzivně přetvořené kulturní krajiny středních Čech a Plzeňska. „Brdy - rozsáhlý ostrov horských lesů uprostřed Čech, který člověk po staletí využívá, mění, ale neobývá.“ To bude hlavním mottem celého Domu přírody.

Zároveň ale také zjistí, že často nepropustné lesy byly vždy bohaté na vodu a vrchovina tak dávala blízkému i vzdálenému okolí dostatek vláhy pro jejich rozvoj. Zároveň představí geologické zvláštnosti krajiny - proč se budou v lesích pohybovat po červených cestách, proč budou pít ze studánek nakyslou vodu, prozradí i tajemství jedovaté Jedlové hory. A představí brdská řemesla: uhlířství, smolařství, dehtářství a kolomaznictví, skláře, hutníky i dobývače rud.

Krásné, ale drsné

První kapitola příběhu vysvětlí návštěvníkům, jak se příroda vrchoviny mění a přetváří v jednotlivých ročních obdobích, a především, jak tento ostrov uprostřed civilizace stále dokáže být drsný. Na 3d mapě si malí i velcí výletníci budou doslova moci osahat skutečnost, že Vrchovina je skutečně horským masivem, místem, které má právně titul jediných středočeských hor. Historická linka jim ukáže, v jakých tvrdých podmínkách zde lidé dříve žili. Naleznou zde takto také odpověď na otázku, proč většina území po většinu času zůstávala neosídlena.

To vše s pomocí expozičních panelů, textů, grafiky, ale i komiksu či exponátů, které si budou moci prohlížet pod lupou.

Brdy vojenské

Kapitola druhá zavede návštěvníky do epochy, která se začala psát před bezmála sty lety, kdy se do Brd nastěhovala armáda mladého demokratického česko-slovenského státu. A s nimi také Vojenské lesy. Expozice vysvětlí všechny historické okolnosti hledání místa pro dělostřeleckou střelnici, i význam vzniku ozbrojených

brdské prameny, které produkují „poklad, který nám protéká mezi prsty.“

A od životodárného živlu je to už jen kousek k dalšímu pokladu, kterým je les. Zde bude představena návštěvníkům ve všech kontextech cesta od hlubokých brdských hvozdu, které se staly zdrojem paliva pro hutě, přes smrkové hospodaření posledních 250 let, které dalo lidem práci a stavitelům kvalitní materiál, až po právě realizovanou vizi odolných druhově pestrých lesů.

V původní kruhové stavbě kaple pak vznikne vizualizace „lesní kaple.“

Strážci pokladů

Poslední kapitola je věnována těm, kteří na brdech pečují o poklady těchto hvozdu, ať již zde hospodaří, nebo vykonávají správu chráněné krajinné oblasti. Ale také brdským

patriotům a hrdinům. Součástí expozice budou i „brdské ztráty a nálezy“ - seznam živočichů, rostlin, které jsme již ztratili. V sekci Brdy budou pak bude instalován apel k ohleduplnému chování ke zdejší krajině ze strany každého z nás - aby si lidé uvědomili, že rozsáhlou komerční návštěvníckou infrastrukturou, která vznikla v jiných horách, by Brdy ztratily svou jedinečnost.

Dětská linka s mravencem

Expozice se bude zaměřovat v několika vrstvách na celou řadu cílových skupin, vedle dospělých celým příběhem, všemi kapitolami povede dětská linka zaměřená na rodiny s dětmi. To hlavní však na malé návštěvníky bude čekat v exteriéru, kde najdou naučnou minizekku, interaktivní prvky i prolézačky a další herní prvky.

Jan Sotona

PREMIÉRA NOVÉHO HARLEYE PAN AMERICA PROBĚHLA V RALSKU

Na začátku roku 2021 se na divizi Mimoň obrátili zástupci společnosti Harley-Davidson s žádostí pořádat na pozemcích VLS ukázky nového motocyklu Harley-Davidson Pan America. Vzhledem k tomu, že poprvé v historii továrny se nejednalo o silniční, ale cestovní enduro, zástupci společnosti hledali krajinu s omezeným dopravním provozem, kde se střídají různé druhy povrchů – asfalt, kamení, šotolina, hlína, písek atd. Naše divize vyšla požadavku vstříc a během března a dubna jsme spolu s českým zastoupením společnosti Harley-Davidson pro střední a východní Evropu vybírali nejvhodnější trasy pro pořádání akce. Vzhledem k plánovanému termínu na přelomu května a června jsme však museli brát do úvahy i požadavky CHKO Kokořínsko-Máchův kraj na pořádání takovéto akce a jeho případné zamítavé stanovisko, ke kterému nakonec opravdu došlo. Celkem bylo připraveno asi 120 kilometrů tras, které se území CHKO vyhýbaly.

Celá akce byla rozdělena na dvě části. Od 25. do 31. května probíhalo

vždy dvoudenní předvádění pro zástupce tisku a médií z České republiky, Slovenska, Polska a Maďarska. Původně se měli účastnit i zástupci z Rumunska a Ruské federace, kterým však koronavirová situace účast nedovolila. První den byl věnován představení nového motocyklu v tiskovém centru a odpolední jízdě na silnicích v okolí Doks, Dubé, Kokořína a Mělníka. Druhý den byl vždy celý věnován terénním jízdám po území divize, zejména v okolí hradu Bezděz, bývalé střelnice Svěbořice, Náhlova a Skelné Huti. Právě zde mohli novináři otestovat jízdu motocyklu na všech možných cestách i necestách. Rozhodujícím faktorem po celé toto období se však ukázalo počasí, tak chladné a deštivé počasí na konci května nečekal nikdo. Pro vyčerpání jezdů došlo ke zkracování tras. Počasí se zlepšilo až pro účastníky druhé části akce, kterými byli od 2. do 4. června dealeri a prodejci motocyklů z výše uvedených čtyř zemí. V okolí areálu Skelná Huť probíhaly jízdy nejen na novém stroji, ale i na motocyklech

BMW R1250GS, KTM 900 Adventure a Honda 1100 Africa Twin, které na trhu tvoří nové Pan Americo konkurenci. Jezdci zkusili motocykly na lesních cestách, silnici mezi Kuryvody a Ploužnicí a na závěr také jízdu zručnosti přímo na parkovišti u Skelné Huti.

Na závěr celé akce vyjádřili zástupci pořadatele poděkování za pořádání jízdy v nádherné přírodě, kde se na relativně malém území vyskytují takové množství krajinných prvků a terénů.

Pavel Munzar, divize VLS Mimoň

Pan America 1250

délka 2265 mm, výška sedla 836 mm, objem nádrže 21,2 l, suchá hmotnost 229 kg, dvouválcový motor Revolution Max 1250, objem 1252 ccm, výkon 152 koní

VOJENSKÉ LESY DOKONČILY OBNOVU DVOU RYBNÍKŮ NA MLADOBOLES LAVSKU

Státní podnik dokončil obnovu dvou historických vodních děl v lesích na Mladoboleslavsku. Malé rybníky Knížecí a Lutovník na Smilovickém potoce nedaleko městyse Loučeň by měly zadržovat vodu v Evropsky významné lokalitě „Pěnovce u rybníka Lutovník“ s výskytem vzácných rostlin.

Historická vodní díla byla obnovena v těsném sousedství evropsky chráněné lokality s lučními pěnovcovými prameništi a slatinami s charakteristickou vegetací s dominujícím bezkolencem modrým i dalšími vzácnými rostlinami (sítina slatinná, tolije bahenní či suchopýr širokolistý). V lokalitě se vyskytuje také řada živočišných chráněných druhů, kterým obnova rybníků přinese zlepšení životních podmínek – ropucha obecná, užovka obojková a celá řada dalších vzácných druhů žab, ale i ptáků.

Podle Agentury ochrany přírody a krajiny ČR je vzácný biotop ohrožen především v důsledku odvodnění, poklesu vydatnosti pramenů nebo jejich svedení do studny, neprospěla by mu ani absence hospodaření nebo naopak jeho intenzifikace.

„Cílem obnovy těchto dvou rybníčků je stabilizace vodního režimu v lokalitě, rozvoj její biodiverzity, samozřejmě jejich návrat do krajiny bude plnit také estetickou funkci. Zvolili jsme pro jejich stavbu konstrukci s hutnou sypanou hrází, která zaroste vegetací, čímž vodní dílo v maximální možné míře zapadne do krajiny,“ uvedl ředitel divize VLS Mimoň Roman Vohradský.

Do dvojice rybníčků Vojenské lesy investovaly celkem 3,3 milionu korun, přes dva miliony však pokryje dotace z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Dvojice vodních děl se ihned po obnově stala oblíbeným vycházkovým místem návštěvníků, vojenské lesy zde proto plánují vybudovat také lavičky k sezení.

Obnova rybníčků je součástí programu Živá voda VLS, který u státního podniku běží do roku 2015. Vojenské lesy v jeho rámci investovaly již více než 100 milionů korun do budování vodních děl, které mají zadržet vodu v přírodních lokalitách v jejich správě.

„V rámci programu Živá voda VLS již vznikly v krajině, kterou spravujeme, desítky malých vodních děl – rybníčky, nádrže, ale také napajedla či

tůně. Nejde nám u těchto investic o rybářské hospodaření, jejich smyslem je zadržet vodu v krajině, zvýšit její biodiverzitu, druhovou rozmanitost přírody v okolí, mají také krajinnotvornou funkci. V některých lokalitách budujeme nová vodní díla, na Šumavě, v Ralsku a Mladé vracíme především do krajiny historické malé vodní plochy, které zde dříve byly a zanikly,“ popsal ředitel Vojenských lesů a statků Petr Král.

Na Mladoboleslavsku státní podnik aktuálně v rámci programu Živá voda VLS finišuje další projekt na obnovu vodního díla nedaleko obory Prosička u Mnichova Hradiště. Vedle rybníku by zde na Mukařovském potoce měly vyrůst také dvě tůně.

Jan Sotona

PODNIK DOKONČIL DOSTAVBU STEZKY NA OLŠINĚ MĚSÍC PŘED TERMÍNEM

Naučná stezka Olšina, která se v loňském roce stala po otevření o letních prázdninách jedním z největších turistických lákadel Šumavy, se otevřela v pátek 21. května veřejnosti po stavebních úpravách, jež mají návštěvníkům zajistit větší komfort a unikátní přírodě kolem rybníku Olšina lepší ochranu. Dostavba trasy měla původně trvat až do 15. června, VLS však úpravy stihly v polovičním čase.

„Dostavbou jsme reagovali na enormní zájem veřejnosti o naši novou stezku, kdy mimořádný provoz v kombinaci s deštivým počasím nevydržely tzv. haťové chodníky (trasy vlhkým terénem vyztužené větvemi) a lidé v rozbahněných úsecích často hledali alternativní cesty okolním terénem. V kritických místech byly doplněny povalové dřevěné chodníky, které zajistí komfort návštěvníkům i ochranu okolní flóry a fauny. Fakticky tím finalizujeme trasu na základě zkušeností z první sezóny a jsem rád, že se nám to povedlo v polovičním

čase a můžeme tak návštěvníky na Olšíně přivítat již tento víkend,“ vysvětlil ředitel VLS Petr Král.

7322 metrů dlouhá trasa vedoucí po souši, ale především po povalových chodnicích mokřady i nad vodní hladinou, představuje návštěvníkům unikátní přírodní oblast kolem 600 let starého rybníka, která se teprve v roce 2016 otevřela veřejnosti po optimalizaci vojenského újezdu Boletice. Vzhledem k tomu, že lokalitou doposud zatím nevedla žádná turistická trasa, otevírá stezka veřejnosti

Stezka vyhrála hlasování veřejnosti o dřevěnou stavbu roku

Šumavská naučná stezka VLS zvítězila v hlasování veřejnosti o Dřevěnou stavbu roku. Vyplyvá to z výsledků této prestižní architektonické soutěže, které 28. dubna zveřejnil její pořadatel Nadace Dřevo pro život. Pro Olšinu se vyslovila bezmála polovina všech účastníků hlasování.

Turistická okružní trasa plná zajímavých prvků vedoucí převážně po povalových chodnicích mokřady a rašeliništi v CHKO Šumava a evropsky významné lokalitě Ptačí oblast Boletice, soutěžila v kategorii Velké dřevěné konstrukce.

„Ocenění v této prestižní soutěži si velmi vážíme. Vítězství u veřejnosti nás těší o to více, že jde o trasu určenou právě návštěvníkům, které provází šumavskou přírodou, jež byla po desetiletí veřejnosti nepřístupná. Jsme rádi, že se mimořádná návštěvnost z prvních měsíců provozu stezky promítla pozitivně do sympatií veřejnosti. Navíc, celý sedmikilometrový okruh je mimořádný i tím, že na této stavbě totálně dominují materiály z trvale udržitelných obnovitelných zdrojů, především dubové a akátové dřevo, které byly použity způsobem, aby stavba maximálně souzněla s okolní přírodou,“ přivítal vítězství ředitel VLS Petr Král, který ocenění převzal od ředitele Nadace Stanislava Poláka.

šumavskou přírodou, již po desetiletí znali jen lesníci VLS a přírodovědci.

Na toho, kdo se na Olšinu vydá, čeká unikátní trasa plná netradičních prvků – od infotabulí až po otisky stop zvířat v železných prazčích na stezce. Vojenské lesy a statky při jejím budování hledaly nová řešení, která zapadnou do místní přírody a budou lákadlem pro návštěvníky. Dřevěná stezka je tak doplněna o místa k zastavení a o vyhlídky, kterým autoři vdechli netradičnost. Na stezce

natrefí návštěvníci na plovoucí molo, most inspirovaný bobří hrází, loďku, která je přepraví na molo doprostřed rybníka, vyhlídku tvořenou pouze žebříkem, budku pro ptáky v lidské velikosti či ptačí hnízdo.

Stezkou po jejím otevření v červenci loňského roku již prošly desítky tisíc návštěvníků Šumavy, v dubnu tohoto roku stavba zasazená v panenské přírodě vyhrála hlasování veřejnosti v architektonické soutěži Dřevěná stavba roku.

Její dostavbu Vojenské lesy a statky zahájily 15. dubna. Během necelých pěti týdnů zde státní podnik dobudoval bezmála tři čtvrtě kilometru povalových chodníků, na které spotřeboval téměř 100 kubíků jedlového a akátového dřeva. Aby v deštivém počasí stavebníci nepoškozovali okolní přírodu, částečně materiál na stavbu dopravovali po hladině rybníku svázaný do voru.

Jan Sotona

KONEC MÝVALŮ V DOUPOVSKÝCH HORÁCH?

„...a tak četl v novinách: Nudíte se? Kupte si medvídko mývala. A že stréc Metud neměl děti, tak si napsal na ten inzerát a za týden přišel ten medvídek mýval v bedýnce. No bylo to něco!“

Neudrím se nedodat: „A měli jsme po ptákách!“ Do slova a do písmene. Právě ptactvo je tímto invazním druhem ohrožováno nejvíce. Populace mývala severního v ptačí oblasti evropského významu tak rozhodně není nic k popukání.

Procyon Lotor

Všichni víme o kom je řeč. Mýval severní, znám také jako medvídek mýval. Byť roztomilý zjevem v našich zeměpisných délkách jednoznačně lotr. V roce 1934 byl vypuštěn v Hessensku a dnes obývá kromě německého území i státy Beneluxu, Švýcarsko a částečně Francii. Zdomácněl i v Bělorusku i jinde v Pobaltí, a také v Rakousku. K rychlé expanzi v Evropě, zejména od 80. let 20. století, přispívá fakt, že zde nemá přirozené nepřátele jako v Americe (puma, vlk, rys). Na území ČR je doložena jeho volně žijící populace teprve z 90. let, a to na střední Moravě. V Karlovarském kraji se začaly množit údaje

o pozorování mývala severního po roce 2000. V následujících letech se ukázalo, že mýval už souvisle obývá celé Doupovské hory. Podle prostoroového a časového rozložení jednotlivých nálezů je pravděpodobné, že mývalové se do zdejšího regionu dostali přes hřeben Krušných hor z Německa.

Mýval severní má široký záběr, a tento text rozhodně neapeluje na pojednání o jeho biologii. Nicméně sluší se jmenovat alespoň šelmou nejvíce ohrožené druhy. Jsou jimi: chřástal polní (*Crex crex*), lejsk malý (*Ficedula parva*), lelek lesní (*Caprimulgus europaeus*), tuhýk obecný (*Lanius collurio*), žluna šedá (*Picus canus*) a pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*). Za zmínku stojí i tetřívka obecná (*Tetrao tetrix*). Ačkoli se studiem negativního vlivu mývala na původní faunu zabývalo stále ještě jen malé množství prací, rapidní pokles stavu tetřívka a příchod mývala do regionu se až nápadně překrývají.

Mývalové mohou vážně ohrožovat také populace plazů a obojživelníků a komplikovat jejich ochranu např. užovky stromové (*Zamenis longissimus*), čolek velký (*Triturus cristatus*) či kuňka ohnivá (*Bombina bombina*).

Projekt nesoucí název **Prevence šíření a omezení invazního druhu mývala severního v Doupovských horách**, je přesně v polovině svého dějství. Za cíl si klade zastavení progresivního vývoje produkční křivky v regionu. V červnu roku 2019 byly zahájeny přípravné práce, jako sestavení odborného týmu a pořízení odchytových zařízení s fotopastmi. V říjnu téhož roku byl zahájen odchyt a odstřel jedinců. Vliv projektu na počty usmrčených jedinců mývala severního v honitbě Hradiště znázorňuje graf: Lov mývalů severních v honitbě Hradiště.

Do projektu je zapojeno přes 30 lovců, kteří hospodaří celkem se 180 kusy odchytových zařízení - sklopců

a k nim přiřazenými fotopastmi. Sklopce se umísťují zpravidla v blízkosti vodních toků a vodních ploch. Vnadí se zatím nejspolehlivěji psím krmivem, granulami. O odchytu jsou lovci informováni prostřednictvím SMS z fotopasti. Následuje neprodlené usmrcení jedince užitím zbraně ráže 22LR, malorážky. Usmrcené jedince mývala severního pro vědecké účely smluvně odebírá Vojenský veterinární ústav. „Cílem těchto výzkumů je obeznámení se s případnou problematikou parazitů a jejich výskytu u tohoto druhu zvířat, zvláště nebezpečné trichinelly sp., která je přenosná i na člověka. Ze zatím dvouletého výzkumu odebíraných kadáverů mývala severního nebyl žádný z nich pozitivní.“ Zdroj VVÚ.

Zní to jednoduše, ale...

Na rizika nedodržení počtu odchycených jedinců se myslelo. První příčinou může být odlišně se vyvíjející populační křivka mývala severního oproti předpokladu. Je to šelma, jejíž stav se těžko počítá a často se odhaduje právě vyšší odchytu. V sousedním Německu se sice lépe počítá, ale kdo by o takové stavy stal, že? Druhou příčinou může být známá adaptabilita zvířete.

„...nakonec všechno museli před medvídkem zamykat, a dokonce museli si i šeptat... Ale medvídek dával pozor, kam si dávají klíč, a odemkl si, co před ním kde schovali. Ale nejhorší, že ten medvídek večer dával bacha...“

Ano, již Hrabal věděl, jak se to s ním má. Mýval severní až na výjimky ožívá po setmění. Snad jedině, co lovcům hraje do karet, je mývalova vrozená zvědavost. Pro tu dokáže

být často až tupý. Není výjimkou, že pokud je sklopec cítit svojí předchozí kořistí, nově přichodí jedince situaci vyhodnotí jako bezpečnou, a pro samou zvědavost, aby snad nebyl za svým druhem pozadu, nechá se pastí lapit i bez použití návnady. Oproti tomu jsou známé případy zkušených mývalů, kteří mají sklopce již patřičně osahání (a to do slova a do písmene, neefektivněji se mýval totiž učí hmatem) a se vši elegancí se dostanou dovnitř i ven samozřejmě s nabytou návnadou.

Neuvěřitelný důvtip lze pozorovat i v soudržnosti mývalí rodiny. Je běžné, že pro jedince lapeného v pasti organizují jeho druhové i několika-hodinové vyprošťovací akce. A nutno dodat, že bývají i úspěšné. Snad jen tehdy jsou volně k vidění i za bílého dne. Fotopasti také zaznamenaly mnoho případů, kdy mývali nešťastníka ve sklopci, ještě před příjezdem lovce k ránu, přikrmovali.

Podle jednoho z nejzkušenějších lovců mývalů na Doupově, stejnou měrou, jakou na cestě za potravou

dokážou být vynalézaví, umí být i absolutně tupí. „Klíčový je výběr lokality a pak už je jedno, jestli nastrojíte krmivo, rybu, rohlík nebo oschlý plátek sýra od snídaně.“

Konec mývala severního v Doupovských horách se samozřejmě nekoná. Přidaná hodnota projektu tkví ve zkušenostech, které lze použít i v dalším plánování managementu tohoto invazního druhu. Testu se podrobují jak použité techniky lovu, tak využívaná technologie. Z průběžných výsledků lze ale již nyní usuzovat, že populace tohoto vetřelce je v lokalitě relativně udržitelná. Pandorina skříňka sice byla otevřena a mývala z krajiny již s pravděpodobností limitně se blížící jistotě nedostaneme. Stále, ale můžeme žít naději, že se bude dařit držet jeho populační křivku v hodnotách příznivých zdejší diverzitě živočišných druhů. Věřme, že s mývalem severním zvládneme držet krok.

Jana Hynková,
divize Karlovy Vary

NA BRDECH OŽILA PRVNÍ BRŤ, STŘEDOVĚKÝ CHOV VČEL V DUTINÁCH STROMŮ SE VRÁTIL DO LESŮ VLS

Včelařský spolek z Prahy 6 ve spolupráci s Vojenskými lesy a statky (VLS) v neděli 13. června osadil rojem včel první brť, která vznikla v lesích nedaleko zříceniny hradu Valdek na lesní správě Jince. Kdysi rozšířený středověký způsob chovu včel v jednoduchých úlech, které tzv. brtníci hloubili přímo v kmenech stromů v lesích, se tak vrátil na Brdskou vysočinu. Pro včelařské nadšence jde o zábavnou formu oživení zaniklých kořenů jejich řemesla, pro lesníky VLS má projekt přínos z hlediska zlepšení ekologických funkcí v lese díky tomuto hmyzímu opylovateli. A návštěvníci CHKO, pokud na brdské brtě náhodou narazí, prožijí nevšední „výlet v čase.“

Včelař Milan Šimonovský stoupá opatrně ve včelařské ochranné bundě s kloboukem po hliníkovém žebříku, který je přivázan ke kmeni mohutné brdské douglasky. V ruce drží plastový kbelík, ve kterém je pulzující roj včel. Náklad, který nese, má asi dva kilogramy a tvoří jej asi 20 000 jedinců včely medonosné. Klid na

lesní mýtině ruší jen vzdálený zvuk pracujícího harvestoru, který bojuje s přemnoženým lýkožroutem a připomíná, že vlna kůrovcové kalamity, postupující střední Evropou, právě nedávno naplno dorazila do brdských hvozdů. Milan Šimonovský se naopak do přírody snaží netradičním způsobem dodat zástupce z hmyzí

říše, kteří jsou pro její ekologickou stabilitu přínosem.

Roj vysype do asi metr vysoké podlouhlé dutiny ve stromu, která je vybavena konstrukcí dřevěných vzpěr. Předtím jim sem přidal směs medu a práškového cukru, která by měla včelám pomoci s obživou

v prvním období jejich nového života v Brdech. Otvor pak rychle uzavírá primitivními dřevěnými dvířky, která připevní archaickým způsobem s pomocí provázku a kolíčků kolem otvoru. O drobné škvíry se postarají samy včely, které je brzy zalepí propolisem. Přes dvířka pod provázky umístí ještě větvičky jako ochranu před případnými dotěry z ptačí říše. Brť je asi 4 metry nad zemí, což včelám zaručí bezpečí před většinou dalších obyvatel lesa, kteří by případně mohli dostat chuť na med. „Kdysi brtníci na kmeny pod brtě umísťovali konstrukce s nastříženými kůly proti medvědům, což ale aktuálně na Brdech není potřeba,“ směje se Šimonovský.

Včely, které před transportem na strom včelaři zklidnili tím, že je postříkali vodou, pomalu vysychají a začínají vylézat česnem (štěrbínovitý krytý vstup do úlu, pozn. redakce) ven a létat.

Brť na lesní správě Jince vznikla vloni na podzim na včelařském workshopu pražského spolku s šumavským brtníkem Ing. Oldřichem Vojtěchem, PhD. Autor, který pracuje v zoologickém oddělení sekce Výzkumu a ochrany přírody na Správě Národního parku a CHKO Šumava. Je vlastně kopií brtí z uralského Baškirska, kde brtnictví ve své původní podobě přežilo stovky let a začalo se odtud šířit opět zpět na západ.

„Inspirovali se tam polští kolegové, u nichž se brtnictví stává součástí programu činnosti řady národních

parků. Od nich jsem inspiraci převzal já,“ popisuje Oldřich Vojtěch.

Brtnictví je vlastně takovým mezičlánkem, vývojovým stádiem, mezi dobou, kdy lidé med a vosk získávali loveckým útokem na sídla včel v přírodě a moderní podobou chovu včel v úlech. Paradoxně může znít, že u středověkých brtníků v českých zemích nešlo až tak o získání medu, tou nejcennější komoditou byl včelí vosk.

„Brtníci měli tehdy velmi silnou společenskou pozici, protože byli dodavatelé strategické suroviny pro ty, kteří vládli tehdejšímu světu, částečně to byla šlechta, ale především církve, jež potřebovala přísun vosku pro výrobu svíček, které se tehdy hojně využívaly při náboženských obřadech. Každý tehdejší brtník míval v rájónu až sedm desítek brtí. Vždy na podzim k nim lezli po žebřících, odřezávali plásky, ukládali je do košů a spouštěli pomocníky,“ dodává Milan Šimonovský, zatímco balí hliníkový žebřík, který by mu každý středověký brtník jistě záviděl. O víkend později přijede brť ještě zkontrolovat. „A napřesrok na velikonoce bude první med,“ směje se, zatímco kolem po lesní mýtině již létají na průzkum první včely.

„Pro nás je hlavním smyslem pozitivní přínos včely medonosné pro ekologickou stabilitu krajiny. Včely svou existencí v lesích přispívají ke zvýšení produkce semen lesních dřevin. Proto obecně rádi včelaře v lesích vidíme, a brť na jinecké lesní správě je prvním pilotním projektem, který by

navíc mohl být zajímavým krajinoformujícím detailem, připomínajícím historii brdských hvozdů,“ dodá ředitel divize VLS Hořovice David Novotný.

Přesné umístění brtí ale lesníci, ani včelaři nechtějí moc propagovat. Aby včely neohrožily. „Pokud na ní někdo narazí, tak věříme, že to bude nevšední zážitek z jeho cesty přírodou. Ale prosíme, aby včely nechal na pokoji,“ dodává Milan Šimonovský.

Jan Sotona

SPOLUPRÁCE LESNÍCH PEDAGOGŮ VLS S ČESKOU TELEVIZÍ

Úzká spolupráce naší lesní pedagogiky s Českou televizí začala v loňském roce, kdy jsme se stali partnerem velké prázdninové hry ČT Děčko „Zachraňte trosečníky“. Do hry, která lákala děti i jejich rodiče k návštěvě přírody, se zapojila naše infocentra v Hradčanech, Obecnici i nově otevřené Návštěvnícké středisko na Olšině. Mohli jsme tak veřejnosti představit unikátní přírodní oblasti, které jsou v naší správě. Hra sice skončila společně s koncem prázdnin, ale naše spolupráce se vyvíjí i nadále.

V době distanční výuky ČT Děčko zaujaly aktivity lesních pedagogů Vojenských lesů, kteří denně zásobovali nejen školáky pracovními listy, kvízy a křížovkami o přírodě prostřednictvím našeho dětského webu, a rozhodlo se tyto aktivity státního podniku podporovat reportáží o lesní pedagogice VLS v pořadu Tamtam, který je v tuzemsku nejsledovanějším televizním programem s tipy pro děti a jejich rodiče na volnočasové aktivity.

Následně nás pak Česká televize oslovila se žádostí o spolupráci a sdílení našich pracovních materiálů na

webu ČT Edu. ČT Edu je webová stránka, která nabízí kolem 3 000 krátkých vzdělávacích videí z produkce České televize a také další výukové programy a materiály, které mohou zpestřit výuku dětí nejen během distanční výuky. Portál vznikl v loňském roce, je členěn podle rámcových vzdělávacích programů a jeho obsah určují přímo učitelé.

Výukové materiály lesní pedagogiky VLS jsou na portálu přiřazeny vždy k příslušným tématům podle stupně vzdělávání a učebního předmětu. Spolupráce je oboustranně

výhodná - ČT Edu získá originální pracovní materiály vytvořené našimi lesními pedagogy a my je díky tomu dostaneme k mnohem více uživatelům - učitelům i školákům sledujícím web ČT Edu.

A společná práce na volnočasových aktivitách bude pokračovat i toto léto, kdy se opět staneme, prostřednictvím našich infocenter, partnerem Letní prázdninové hry ČT Děčka.

*Jan Kobr,
vedoucí lesních pedagogů VLS*

LES POD „ROUŠKOU TAJEMSTVÍ“

Rozvolnění v oblasti prezenční výuky žáků ve školách ocenili nejen rodiče a učitelé, ale i lesní pedagogové divize Lipník n. B. Doporučení trávit

čas výuky v přírodě vzali mnozí učitelé vážně a programy lesní pedagogiky v sobě spojují pobyt venku s potřebou vzdělávat se. Opatrné jarní počasí nám umožnilo ještě v květnu pozorovat v lese pestrobarevný jarní aspekt a zkoumat opatrně vykukující semenáčky lesních dřevin. Častý déšť a všude přítomné kaluže nás pro změnu inspirovaly při vymyšlení stanovišť spjatých s vodou. Proměnu vody ve všech třech skupenstvích a příběh jejího putování a nekonečného koloběhu jsme trpělivě vysvětlovali všem dětem. Les jako domov zvířet a myslivost jako péči a hospodaření se zvířet dětem přiblížily hry, při nichž pozorovaly přírodu dalekohledem, prováděly dosled „postřelené“ zvířet a nebo pečlivě stopovaly a zjišťovaly, kdo to vlastně v lese bydlí.

Společně s níže uvedenými školami jsme v měsíci květnu navštívili les lesní správy Velký Újezd, tzv. Kožuch, pravidelně na návštěvě jsme byli

v lužním lesíku Obora u Bohuslávky, ale také v krásném prostředí lesa Roveň nedaleko Libhoště. Celkem se s lesními pedagogy do přírody vydalo 248 dětí.

4. 5. ZŠ Sluníčko Lipník nad Bečvou II. a III. třídy
11. 5. ZŠ Sluníčko Lipník nad Bečvou IV. a V. třídy
13. 5. ZŠ Spálov I. - III. Montessori třídy
17. 5. ZŠ Týn nad Bečvou třídy I. stupně
18. 5. ZŠ Libhošť IV. třída
19. 5. ZŠ Libhošť III. třída
25. 5. MŠ Střítež
26. 5. ZŠ Svisle Přerov VI. třídy
31. 5. ZŠ Sluníčko Lipník nad Bečvou VI. třída

*Romana Klearová,
lesní pedagožka
divize VLS Lipník nad Bečvou*

MATTONIHO STEZKA MÁ NOVÁ ZASTAVENÍ

Oblíbenou Mattoniho naučnou stezku na Karlovarsku, vedoucí z Kyselky na rozhlednu Bučina zpestřili lesníci VLS aktuálně v rámci Týdne lesů o několik zastavení. S pomocí interaktivní mapy se nyní návštěvníci mohou na lesy kolem stezky podívat lesnickým drobnohledem.

Projekt, který kolegové ze západočeské lesnické divize státního podniku nazvali „Mattoniho lesy lesnickým drobnohledem“ je součástí interaktivní mapy s tipy na výlety, kterou v rámci probíhajícího Týdne lesů sestavili lesní pedagogové z celé republiky.

„Lesní pedagogika a vůbec kontakt s veřejností probíhá v době pandemie především elektronicky, což ale neznamená, že les je k vidění jen v pixelech. Díky této interaktivní mapě sdílají lesníci z lesní správy

Dolní Lomnice odkaz na oblíbenou naučnou stezku nad údolím Ohře, která je však doplněna o řadu zajímavých detailů, jež ne každé oko pozorovatele v jarním lese rozklíčuje,“ popisuje lesní pedagožka VLS Jana Hynková.

V lokalitě mezi obcemi Dubina-Kyselka a rozhlednou Bučina vytipovali několik zajímavých míst v lesnatém terénu, která návštěvník může objevit pomocí zveřejněných GPS souřadnic. Běžnou „lázeňskou“ procházku, tak okořenili například zastávkou u kaliště divokých prasat, či o prohlídku vtroušené douglasky tisolisté, ale i ukázkou jelení zvířet.

„Mattoniho lesy jsou hojně navštěvovány především kvůli Lázním Kyselka a zdejší naučné stezce. V relativně malé lokalitě také vedou hned dvě turistické trasy. Je zde mnoho

zajímavých historických objektů a na vše z vrcholu dohlíží rozhledna Bučina. Nám se snad touto formou podařilo návštěvníkům nabídnout ještě jiný úhel pohledu. Naším cílem je strhnout turistu z hlavního proudu tak, aby zpomalil a vnímal více les,“ popisuje Jana Hynková.

Myšlenku „skrytých“ lesnických zastavení chtějí na Doupově rozvíjet dále. Postupně by podobné „virtuální mapové“ stezky měly být v přístupných lokalitách při každé lesní správě.

Jan Sotona

Od partnerů z Volarezy

volareza
HOTELY • LÁZNĚ • WELLNESS

HOTEL BEDŘICHOV *** SUPERIOR

Hotel Bedřichov se nachází ve městě Špindlerův Mlýn, které je považováno za srdce Krkonošského národního parku. Tato lokalita je proslulá nejen lyžařskými areály, ale také významnými turistickými cíli, mezi které patří nejvyšší hora ČR Sněžka, Pančavské vodopády, pramen Labe a Zlaté návrší. Nejpopulárnější část místního lyžařského areálu Medvědin je od hotelu vzdálena jen několik set metrů, které se v případě dobrých sněhových podmínek dají snadno a rychle překonat. Lepší dostupnost turistických cílů je ve městě zajištěna autobusovou linkovou dopravou a celoročním provozem lanových drah.

V zimním období hotel nabízí kurzy s výukou lyžování a snowboardingu probíhající na sjezdovce v blízkosti Malého Šišáku na hřebenech Krkonoš.

Hostům je plně k dispozici hotelový wellness komplex. Skládá se z vodního ráje a z wellness zóny. K vodnímu ráji patří 25 m dlouhý krytý bazén s vodními atrakcemi jako např. tobogánem, divokou řekou, dětskou skluzavkou, brouzdalištěm a ve

wellness zóně lze relaxovat v parní aroma sauně nebo parní solné sauně, ve whirlpool nebo se projít Kneippovým chodníkem. Kromě výše zmíněného wellness komplexu hotel nabízí ubytovaným hostům kryté sportoviště s fitness, kardio zónu, tenisové a squashové kurty, bowling a půjčovnu sportovních potřeb a kol.

Hosté mohou využít organizovanou turistiku s průvodcem, cykloturistiku, skupinová cvičení, výuku plavání, jógu, bowlingové turnaje a další aktivity. V průběhu celého roku je k dispozici hotelový autobus, který využíváme pro odvoz našich hostů k poznávacím zájezdům po Krkonoších. K nejoblíbenějším zájezdům, které pořádáme patří stezka v korunách stromů, sklárny Harrachov, Krkonošské minipivovary, Pomezí boudy, Pec pod Sněžkou a muzeum Jilemnice. Volný čas mohou hosté strávit i doplňkovými aktivitami v okolí hotelu např. zažít adrenalin na bobové dráze, lanovém parku, koloběžkách, lze si půjčit i elektrokolo nebo si zarybařit.

Pro naše nejmenší jsou v letním období připraveny oblíbené animační programy, jejichž letošní motto je „Poznávej, nauč se, hýbej se“ s cílem, aby daný slogan děti skutečně prožily a zapojily se především do pohybových aktivit, kterých měly díky pandemii podstatně méně, než je obvyklé.

Ubytování je nabízeno v hlavní hotelové budově či v blízkých

depondancích. Všechny pokoje jsou vybaveny sociálním zařízením, lednicí, televizory se satelitním příjmem programů a v rámci hotelu je bezplatně poskytováno i WiFi připojení. Bedřichov se chlubí výbornou lokální kuchyní a mimo nabídku v restauraci se mohou hosté stravovat v hotelovém baru s terasou a ve stylové Restauraci U Medvěda.

Tento hotelový komplex je také ideálním místem pro pořádání firemních a společenských akcí. Pro tyto příležitosti využívá moderně vybavené jednací sály. Hostům je též k dispozici kinosál s ozvučením a audiotechnikou. Věříme, že zaměstnanci VLS, kteří nás pracovně či soukromě poctí svou návštěvou, budou s našimi službami plně spokojeni.

I my ve Volareze pečujeme o porosty, které se nachází v blízkosti našich hotelů. Seznamujeme se s tím, co znamená pokácet strom a také vysadit náhradou nový. V letošním roce dochází k odtěžení přestárých stromů v blízkosti hotelu, které je doprovázeno výsadbou a péčí o nové porosty.

Vaše VOLAREZA

DOBROVOLNÍCI NA BRDECH PEČOVALI O VALDEK

Šestnáct dobrovolníků ze spolku nadšenců Hrad Valdek, který pečuje společně s Vojenskými lesy a statky o zachování této gotické památky zasazené v Brdských lesích, zbavilo v sobotu 8. května tuto zříceninu náletových dřevin. Tato údržba je nezbytná, aby pozůstatky hradu nepodlehly zkáze.

„Na zříceninu se Valdek dochoval ve velmi dobrém stavu. Jako každá budova, potřebuje i zřícenina hradu svou péči. V tomto případě se nejedná o novou omítku, nýbrž o vyřezávání a vysekávání zeleně z jejích útrob. Zanedbání takové péče by mělo za

následek prorůstání kořenů do zdiva hradu a postupem času by tento skvost podlehl úplné zkáze,“ popisuje Michal Kutzendörfer ze spolku Hrad Valdek.

Členové spolku se proto sešli u nedaleké lesní správy Jince, kde jim byly od Vojenských lesů, s.p. poskytnuty ochranné pomůcky a k práci potřebné ruční nářadí. Až do odpoledne pak dobrovolníci vyřezávali a odklízeli zelený nárost z prostor zříceniny hradu.

„Hrad Valdek byl převeden do majetku Vojenských lesů a statků po

zrušení vojenského újezdu v roce 2016. V současnosti ve spolupráci s místní samosprávou i spolkem hledáme způsob péče o tuto památku.“ dodal ředitel brdské divize Vojenských lesů David Novotný.

DŘEVORUBECKÝ ŠAMPIONÁT NA SKELNÉ LETOS V SRPNU

Po roční koronavirové pauze by se letos měl na Skelnou huť v Ralsku vrátit dřevorubecký šampionát. Vzhledem k tomu, že byl již podruhé z důvodu pandemie koronaviru zrušen tradiční Lesnický den v Ralsku, který pořádají Vojenské lesy a statky ČR, s. p. a jehož bylo mistrovství České republiky nedílnou součástí, odehraje se až ke konci prázdnin v režii spolku Sportovní dřevorubci Čech a Moravy - Czech Sports Loggers s významnou podporou organizátora posledních dvanácti ročníků, Vojenských lesů a statků ČR, s. p. a dlouholetého partnera Husqvarna Česko.

„Soutěžit se bude podle pravidel IALC, šampionát bude mít již tradiční průběh, jen disciplína kácení neproběhne, jak bývalo od roku 2011 zvykem, na odvětvených šestnáctimetrových kmenech, ale na cca 1,5 - 2 metry vysokých špalcích. Závodník provádí pouze zásek a hlavní řez a směr kácení je měřen laserovým měřidlem. Přihlášeno je v polovině června 40 závodníků a uzávěrka přihlášek je 30. 6. 2021,“ uvedl šéf šampionátu Pavel Češka.

Organizátor se rozhodl mistrovství uspořádat na základě nařízení ministerstva zdravotnictví, které s účinností od 8. června 2021 umožňuje, mimo jiné, sportovní akce nejvýše 500 osob, koná-li se tato akce výhradně ve vnějších prostorech. Šampionát bude samozřejmě probíhat v souladu s pandemickými pravidly platnými v době konání soutěže.

XIX. mistrovství republiky v práci s motorovou pilou proběhne 21. a 22. srpna 2021 v areálu Skelná huť, a partnery soutěže jsou Vojenské lesy a statky ČR, s. p. a Husqvarna Česko.

BLAHOPŘÁNÍ JUBILANTŮM

Blahopřejeme našim zaměstnancům, kteří se v následujícím období dožívají významného životního jubilea.

Příjmení a jméno	Název org. jednotky
ARCHMANN Josef ml.	LS Dolní Krupá
BAŠUS Lubomír	Středisko 631
BLAHA Kamil	LS Žárovice
BOHUSLAV Ivan	ZS Bražec
BOHUSLAVICKÝ Oldřich	Středisko 647
BŘICHÁČEK Jan	LS Mirošov
CEPLECHA Tomáš	Středisko 622
CIPRA Jan	Středisko 613
ČEJKOVÁ Věra	Středisko 644
ČERMÁK Zdeněk	SpS Mirošov
ČÍHAL František	Středisko 662
DOBŘÝ Ondřej	SpS Mirošov
DOUŠOVÁ Jarmila	Středisko 611
DUBSKÝ Zdeněk	LS Rychtářov
DUDA Miroslav	Středisko 622
DUFFEK Tomáš	Středisko 611
DVOŘÁK Karel	Středisko lesních školek Bukovina
DZIAK Miroslav Ing.	Středisko 631
ELGR Antonín	LS Mirošov
FALDYNA Jiří Ing.	Středisko 677
FALTYSOVÁ Edita	Středisko 644
FENIK Pavel	SpS Mirošov
FIALA Petr	Středisko 647
FIŠERA Robert	Středisko lesních školek Lhota
FRIÁKOVÁ GREIFENTHALOVÁ Zdeňka	Středisko 661
GAJA Radim	Ředitelství VLS Praha
GEBHART Jaroslav	Středisko 643
GLÁSLOVÁ Eva	Středisko 647
GRUBNER Milan	Středisko 643
HAMPL Jiří	Středisko 645
HAVELKA Zdeněk	Středisko 635
HEJTMÁNKOVÁ Hana	Středisko 631
HEŘMANOVÁ Vladimíra	Resort Olšina
HLAVÁČ Milan	Středisko 662
HONKOVÁ Alena	LS Nepomuk
HOŠEK Daniel	LS Nová Pec
HRADEC Jan	Středisko 613
HRUBANOVÁ Blanka	ŘD Plumlov V
HUBCEJOVÁ Anna	LS Myslejovice
HUDEC Václav	Středisko 635
CHLÁDKOVÁ Anna	Středisko 643
CHMELÁŘOVÁ Saša	Středisko 612
CHOTAŠ Bronislav	LS Dolní Lomnice, ZS Bražec
JAREŠOVÁ Astrida	Středisko 613
JENIŠ Jan Ing.	ŘD Lipník n. B. V
JEŘÁBEK Vratislav	SpS Lipník nad Bečvou
KADLEC Pavel	LS Obecnice
KADLECOVÁ Romana	Středisko 674
KINDLOVÁ Jana	Středisko 682
KLÍMA Jaroslav	Středisko 662
KLIMENT Pavol Ing.	Středisko 631
KLUS Tomáš	LS Valeč
KOLESÁR Ondřej	Středisko 663
KOLESÁR Vlastimír	Středisko 647
KOMOROUS Jaromír	Středisko 635
KONIG Radek	LS Hlubočky
KÖNIGSMARK Miroslav	ŘD ostrahy a služeb
KOPČÍK Roman	Středisko 631
KOPERDÁKOVÁ Jaroslava	Středisko 631
KORBÁŘ Jiří	Středisko 662
KOŠIK Vladimír Ing.	Středisko 662
KOVÁCS Ladislav	LS Dolní Lomnice
KRAHULÍK Miroslav	LS Potštát
KRUPA Jiří	Středisko 631
KULÍSEK Zdeněk	Středisko 643
KUREK Jindřich	ZS Heroltovice
KURUC Lubomír	Středisko 623

KŮTOVÁ Ilona	Středisko 635
LANGER Jan Ing.	Středisko 622
LAZAR David	Středisko 677
LISEC Tomáš	Středisko 613
LOSKOT Jiří	LS Strašice
LÝKO Jiří	Středisko 677
MACHALA Pavel	LS Libavá
MALÝ Antonín	Středisko 644
MARUŠKA Jaromír	SpS Horní Planá
MATLÁKOVÁ Jarmila	Středisko 673
MICHALČÁKOVÁ Ivana	LS Libavá
MINAŘÍK Petr	Středisko 664
MORAVEC Petr	SpS Horní Planá
MOUTELÍK Jaroslav Ing.	Středisko 635
NAVRÁTIL Jiří Ing.	Středisko 613
NEDBALOVÁ Pavla	Středisko 611
NĚMEČEK Lukáš	Středisko 622
NOVOTNÝ Jiří	Středisko 643
OTEVŘELOVÁ Pavla	LS Žárovice
PARÁČKOVÁ RAČÁKOVÁ Anna	ZS Květušín
PARMA Radek	LS Potštát
PERNET Petr	LS Dolní Lomnice
PETR Josef	Středisko 662
PÍŠA Jiří	LS Nouzov
POHL Jiří	Středisko 647
PRIBÁŇ Václav	Kancelář ředitele s. p.
PROŠEK Petr	Středisko 612
PROXA Jiří	Středisko 676
REJNEK Michal	Středisko 623
RITTICHOVÁ Radana	LS Dolní Lomnice
ROHÁČEK Vladimír Mgr.	Středisko 613
ROSÁK Dušan	Středisko 623
RUTTKAY Václav	Středisko 682
ŘÍHA Zdeněk	LS Horní Planá
SARKÁNY Ludvík	ZS Bražec
SCHWARZ Martin	ZS Bražec
SKALINOVÁ Eva;	Středisko 643
SLÁMA Zdeněk	Středisko 635
SMOLÍKOVÁ Gabriela	Středisko 646
SMRČKOVÁ Jana	ZS Heroltovice
SPODNIAK Peter Ing.	Středisko 676
SÝKOROVÁ Beata Ing.	ŘD Hořovice V
ŠEBESTA Miloslav JUDr.	Středisko 612
ŠIMONÍK Petr	Středisko 675
ŠPONEROVÁ Eva	Středisko 674
ŠPROKOVÁ Bohumila	ŘD Karlovy Vary V
ŠTEFELA Jan	LS Bruntál
ŠTĚPÁNEK Lubomír	LS Myslejovice
TALANDA Josef	SpS Lipník nad Bečvou
TESAŘ Josef Ing.	LS Nepomuk
TESAŘ Milan Ing.	LS Jince
TESAŘOVÁ Markéta	Středisko 681
VÁCLAVÍČEK Jiří	ŘD Karlovy Vary
VAISOVÁ Edita	Středisko 647
VAZAČ Petr	LS Valeč
VEČERKA Petr	Středisko 664
VELEHRADSKÁ Tereza	Středisko 645
VESELÝ Bohumil Ing.	Středisko 613
VLČEK Karel	LS Klášterec nad Ohří
VOJTÍŠEK Vladimír	SpS Plumlov
WENZLIK Reinhard	Středisko 635
WIRTH Miroslav	LS Horní Planá
WOLF František Ing.	ŘD Karlovy Vary V
ZAPLETALOVÁ Dagmar	Středisko 674
ZEDEK Jan Ing.	Středisko 611
ZIGMUNDOVÁ Taťána	Středisko 612
ZLOCH Lubomír	Středisko 645
ŽAMPACH Michal Ing.	ŘD Plumlov V
ŽENÍŠEK Josef	LS Klášterec nad Ohří

01

02

03

Vítěz soutěže minulého kola

– Eva Mocková –
s fotografií „balon“.
Gratulujeme.

Jan Sotona, šéfredaktor

Příspěvek do rubriky „fotosoutěž“
posílejte prosím na e-mail:

jan.sotona@vls.cz

04

OLŠINSKÁ DVANÁCTKA

a novinka letošního ročníku
DÁMSKÝ TURNAJ V ADVENTURE GOLFU
(nad rámec soutěžních disciplín)

čtvrtek, 2. září 2021, Resort Olšina

- Doprava:** Individuální, zajišťují jednotlivé organizační složky
- Ubytování:** Zajištěno v režii VLS
- Strava:** Zajištěna v režii VLS
- Pitný režim:** Jednotná cena nápoje 10 Kč/ks
- Ředitel soutěže:** Martin Štrougal, martin.strougal@vls.cz, +420 775 308 799

Srdečně zve: Ředitel Vojenských lesů a statků ČR, s.p., Ing. Petr Král